

Šiame numery

Kultūrinės veiklos naujumi.
Ar mūsų laikų žmogus gali aukoti?
Pomirtinis Prano Manelio žodis
apie Eucharistiją.
Aldonos Kepalaitės koncertinė popietė.
Balio Sruogos poezija.
Universalumas ir lietuviška drama.
Knyga apie psichiatrinį terorą.
Valandėlė pas Čibus Toluvoje:
pokalbis su šeiminku.
Kultūrinė kronika.
Akademinės prašvaistės.

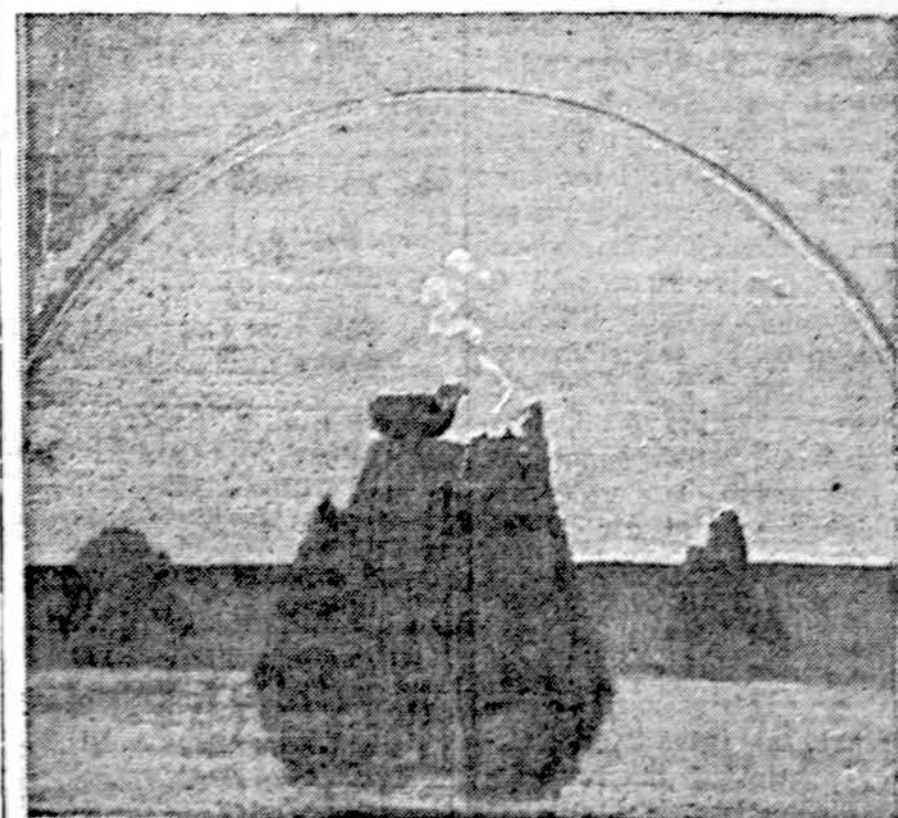
Kertinė paraštė

Kultūrinės veiklos naujumi

Sustabarėti galima ne tik po-
litinio, bendruomeninio bei
draugijinio gyvenimo formose,
bet ir kultūrinėje veikloje, nors
kultūrinis bruzdėjimas ir kūry-
bingas, nuolatinis išradimų gamas
turėtų būti kone sinonimai. La-
biausiai trafaretai pradeda
dvelkti tos mūsų kultūrinio gy-
venimo apraiškos, kurios lyg
"ant trečio" pridėdamos prie i-
vairiausių minėjimų, balių, su-
kurtųjų ir pan. Vis dažniausiai
būna šia tos pačios formos ir tas
pats turinys. Gal tokiais atvejais,
kai kultūrinė programa vaidina
čia tik antraeilę įvykio rolę, kaž-
kokio originalumo ir nebūtinai?
Gali? Tačiau atlaidumas ne visa-
da yra dorybė. Ypač kultūrinės
pastangose. Ir tokioje pridėtinėje
kultūrinėje programoje galimi ir
pageidautini naujumi, ne vien
tik šimtus kartų nudainuotos
dainelės, šimtus kartų matyti
atrakčių formos. Kodėl vieno-
kios ar kitokios pramogos rengė-
jai kultūrinei jos daliai negalė-
ti kompozitoriui užsakyti ir visai
naujos dainos, pabrėžiant rengė-
jų visai naujo indėlio pastangą.
Lygiai reikėtų pagalvoti pana-
šiais atvejais ir apie teatro ir li-
teratūros sritis.

Dar labiau reikėtų ieškoti
naujų formų ir naujų progų kūry-
binių pastangų išsilyjimui gry-
nai kultūrinėse, prie ko nors kito
neprisegamose, apraiškose. Gali-
mybių čia, taip kaip ir muziko-
je melodijų, niekada nestokos,
jeigu tik sugebėsime jomis pasi-
naudoti. O galimybių ieškoti
ir jas išnaudoti būtina, kitaip
mūsų kultūrinis gyvenimas nusi-
boms mums patiems. O kad ji gali-
ma ir pagyventi ir atnaujinti,
pavyzdžių jau turime, ir gana
akivaizdžių.

Štai jau ne vien Chicagoje, bet
ir kitur įsipiilčiusios kultūrinės
vakaronės. Iš karto net abejota,
niekad nebandžius, ar jos galės
gyvuoti, ar Jaunimo centro kavi-
nėje kas penktadienį nepritrūks
ir publikos, ir programos. Bet
metai po metų būklavimai ne-
pasitvirtino. Nauja apraška pri-

M. K. Ciurlionis

AR MŪSŲ LAIKŲ ŽMOGUS GALI AUKOTI?

V. BAGDANAVIČIUS

Pranas Manelis, DIEVO VEIKLA
ISGANYMO ISTORIJOJE. Išeido
Krikščionių Gyvenime, 1977. Kalbą tik-
rino Petras Balčiūnas. Išašus piešė dail.
Teleforas Valius. Spausdino N. Pr.
Marijos Seserys, I.C.C., Putnam, CT.
381 psl., kaina 7 dol., gaunama ir
"Drauge".

Tiems, kurie mano, kad Baž-
nyčios autoritetas per daug dog-
matizuoja tikėjimo dalykus, nuo-
sąabus atrodo šis Manelio pasisa-
kymas jo knygoje "Kristus ir Eu-
charistija": "Atrodo, kad Bažny-
čia nenorėjo nei praeityje, nei
mūsų gyvenamame šimtmetyje
apsprendžiamai nustatyti
sakramentinės komunijos santykį
su eucharistine auka. Kodėl Baž-
nyčia oficialiai šiuo klausimu
nėra pasisakiusi?" Atsakydamas į
šį klausimą, Manelis nurodo dvi
priežastis: 1. kad mes patys su-
prantame, jog "veiksmingai da-
lyvaujame eucharistinėje aukoje"
ir 2. kad Bažnyčiai labiau rūpi
būdas, jog tikintieji bendrai gali
dalyvauti eucharistinėje aukoje
(250 psl.).

1. Aukojimo problema

Tačiau šie atsakymai nepa-
tenkina teisingai iškeltos pro-
blemos. Religinės aukos problema
yra daug platesnė ir gilesnė.

Visų pirma, kone visi protes-
tantai yra praradę aukojimo dvasi-
ą ir prasmę komunijoje. Jie kal-
ba tik apie Vakariene, o ne apie
aukojimą. Ir antra, žydai, nors
turi teisingą Dievo ir žmogaus są-
voką, tačiau yra išsižadę religin-
ės aukojimo praktikos, kurią jie
labai gyvą turėjo Sen. Testamen-
to laikais. (Dėl to ir katalikų su-
žydais tarptautiniuose religinio-
se pasikalbėjimuose dabar yra
puikiai susikalbama dėl maldos
sampratos, bet aukos klausimas
nėra net keliamas.)

O tokia plati religinė kultūra,
kaip Islamas, kilusi tik 8 šimt-
metyje po Kristaus, niekada ne-
turėjo aukojimo institucijos, nors
turi teisingą Dievo sampratą ir

Teologinės problemos Prano Manelio knygoje

Mikalojus Konstantinas Ciurlionis (1875-1911)

Auka (1908-1909)

labai gyvą maldos praktiką. Tu-
rint tai prieš akis, aiškėja, kad
klausimas, kokią vaidmenį vaidi-
na teisingoje religijoje aukoji-
mas, nėra toks, apie kurį galima
sakyti, kad jis visiems yra aiškus.

Negana to, teisinga Dievo, kaip
Kūrėjo ir žmogaus, kaip kūrinio
samprata, atrodo, iš pagrindų iš-
jungia aukos galimybę, nes Die-
vui žmogus negali realiai nieko
duoti, t.y. nieko pridėti. Dievas
yra Būtis be galimybės ir be rei-
kalo būti papildyta ar apdovano-
ta. Taigi aukojimo klausimas at-
sisloja tiesiog tragikoje būklėje
ne tik dabartinių religinių bend-
ruomenių, bet ir gilesnio masty-
mo požūriū.

2. Dalyvavimo sąvokos reikalingumas

Norint suvokti aukojimo teo-
logijos pagrindą, vadovaujančios
reikšmės turi žodis dalyvavimas,
žmogiškas dalyvavimas. Galima
sakyti, kad su šios sąvokos turėji-
mu arba jos neturėjimu religinis
aukojimas arba išgelbimas arba
žūva. Tik dalyvaujantis su
Dievu žmogus gali būti aukoto-
jas. Žmogus, net tikintis į Dievą,
bet save suprantantis kaip nors
atomiškai, be išvidinio ryšio su
Dievu, neturi priėjimo prie auko-
jimo teologijos.

Dalyvavimo antgamtinėje sri-
tyje sąvoka Europos filosofijoje
turi seną ir dramatišką istoriją.
Ji yra pagrindinė Platono filoso-
fijos sąvoka, kuri, ypač pažinimo
teorijoje, žmogui pripažino gyvą
kontaktą su antgamtiniais veiks-
niais. Aristotelis šį mokslą ne tik
atmetė, bet ir išjuokė. Tomas

Akviniėtis savo aukos moksle
plačiai naudojosi Aristotelio su-
kurta tarpininko sąvoka ir ant
jos pastatė krikščioniškos kuni-
gystės sampratą. Kunigas, teisin-
gu jo supratimu, yra tarpinin-
kas tarp Dievo ir žmonių.
Tačiau, kad tarpininkas turėtų
ką veikti, reikia dviejų dalyvių,
būtent: Dievo ir žmogaus, sie-
kiančių bendradarbiavimo. Jeigu
bent iš vienos pusės tokio sieki-
mo nebūtų, tarpininkavimas pa-
sidarytų nereikalingas. Kad to
neįvyktų ir kad Dievas ir žmo-
gus nepasiliktų be linkimo į
bendradarbiavimą, Tomas Akvi-
niėtis savo aukos sampratoje pa-
silaikė Platono dalyvavimo sąvo-
ką. Šiandieniniai Tomo Akvini-
čio tyrinėtojai, ypač G. Schoen-
gen, sako, kad "tomizmas, išgel-
bamas platoniškai dalyvavimo
sąvoka, patį Aristotelį padarė
naudingu" krikščionijai. (Cit. iš
Emil J. Scheller, Das Priestertum
Christi, 55 psl.) Be žmogaus da-
lyvavimo antgamtinėje srityje ir
tarpininkavimas pasidarytų ne-
reikalingas. Taigi ir aukojimas
Dievui pasidarytų nesuprantamas
dalykas. Tai iš tikrųjų žmoni-
joje yra įvykio mūsų laikais la-
biau negu kuriais kitais.

Pagrindinis uždavinys, prieš ku-
rį mes stovime šiais laikais, yra
reikšmės mokytis save suvokti ry-
šium su Dievu. Tai nereiškia,
kad mes save sudieviname, bet
tai reiškia, kad mes save suvok-
tume kaip Dievo norėtą asmeni-
nį partnerį. Tradicinio katekizmo
žodžiais betarantis, Dievas yra su-
kūręs žmogų sau, savo garbei.
Tik šitoks žmogaus supratimas
atidaro kelią aukos supratimui.

3. Dalyvaujantis žmogus Manelio teologijoje

Manelis, mąstydamas apie
Kristų ir Eucharistiją, nors nesilei-
džia giliai į aukojimo filosofiją,
tačiau tą problemą supranta
teisingai. Kad jis žmogaus daly-
vavimą labai vertina, mes ma-
tome iš to, jog ištisą skyrių paski-
ria išryškinti mišių dalyvio in-
šui į jį aukojimą. Ir tai yra labai
reikalinga. Nes mums, katalikams,
paprastai nė nekyla abejonė, kad
mišios yra Kristaus aukos pa-
kartojimas, bet mūsų pasąmonė-
je vis iškyla klausimas: "o prie-
ko aš čia?"

Manelis mūsų vaidmenį mi-
šiose pratęsia nesitiktai plačiai.
Jis į mišias įjungia ne tik betar-
piškų mišių dalyvius, bet ir visą

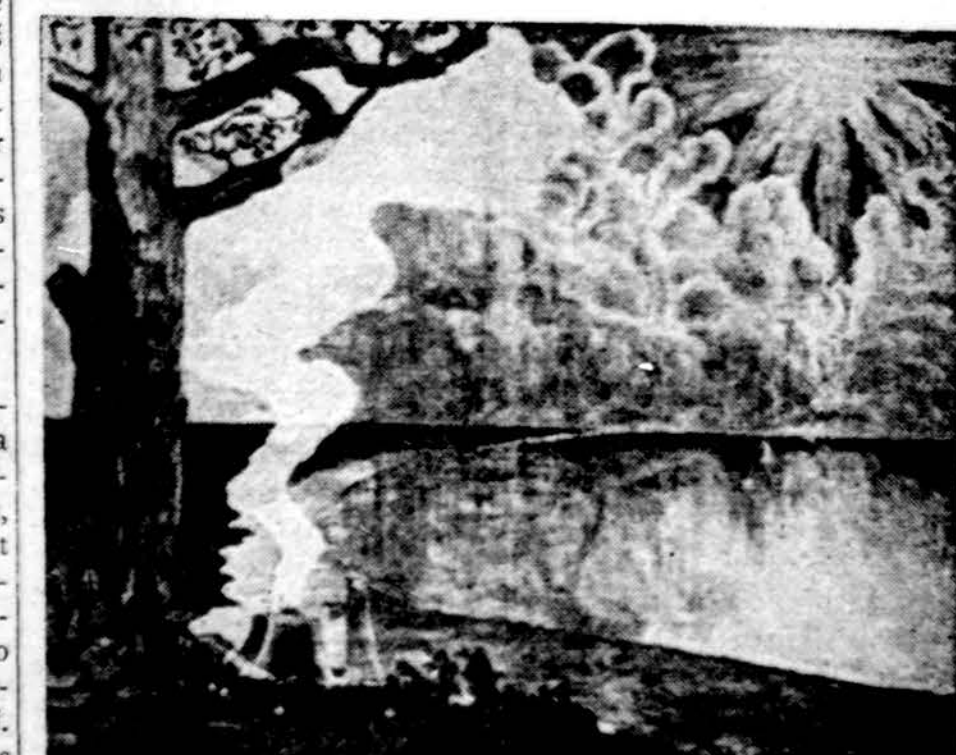
krikščionių gyvenimą. Tai min-
čiai išreiškia jis pasinaudoja II
Vatikano susirinkimo žodžiais:
"Kasdieninis triūsas, bei kūno po-
ilsis, kantriai pakeliami gyveni-
mo sunkumai per Jėzų Kristų tam-
pa Dievui patinkamomis dvasi-
nėmis atnašomis (mano pabr. V.
Bgd.) (259 psl.). Negana to,
Manelis yra nuomonės, kad net
tie, kurie mišiose nedalyvauja
dėl įvairių priežasčių, nėra išskir-
ti iš aukojamo vaidmens mišio-
se. Jis rašo: "Pakrikštytieji, ku-
rie sąmoningai neatsisako Kris-
taus, savaime įsijungia į eucha-
ristinį kunigo aukojimą (253
psl.). Kaip plačiai ir giliai Ma-
nelis supranta aukojantį žmo-
gus vaidmenį Dievui, maome
iš to, kad jis pratęsia jį net ana-
pus Bažnyčios ribų. "Net tie pa-
sauliečiai, kurie nėra Bažnyčios
nariai, ir todėl nedalyvauja eu-
charistinėje aukoje, vis dėlto
bendrauja su Kristumi per vadi-
namą gyvenimo komuniją" (260
psl.).

"Gyvenimo komunija" Mane-
lis šitaip aptaria. "Tikintųjų (ir
tų tikinčiųjų Kristų, kurie nėra
formaliai Bažnyčios nariai) įsi-
jungimas į Kristaus auką čia
reiškiasi ne sakramentine komu-
nija eucharistijos šventimo metu,
bet konkrečiais, asmeniškais
veiksmais bei gerais darbais, at-
seit dvasinėmis aukomis" (256
psl.).

3. Aukojimas, kaip krikščioniškumo išraiška

Manelis ir aukojimą žūri kaip
į krikščioniško gyvenimo išraiš-
ką. Aukojimas ir krikščioniškasis
gyvenimas jam, atrodo, pasidaro
tolygus pobūdžio dalykai. Jis
nėra užmerkęs akių prieš faktą,
kad krikščionijoje atsiranda įvai-
rių skirtumų, kilusių iš skirtingų
galvosenų, kurie gali atskirti
krikščionis vienus nuo kitų ir to-
kiu būdu kenkti Bažnyčios vie-
nybei. Tačiau ir šitokių žmonių
ryšys su Kristumi yra išlaiko-
mas, padedant aukos dvasiai. Tai
pasako šie jo žodžiai: "Nors
krikščionis ir nesutiktų dėl vie-
nos ar kitos priežasties su Kristu-
mi Eucharistijos šventimo metu,
vis dėlto jis savo dvasinėmis au-
komis (mano pabr. V. Bgd.),

(Nukelta į 2 psl.)

M. K. Ciurlionis

Vilniaus "Rūtos" draugijos teatro uždanga (1908)

Ar mūsų laikų žmogus gali aukoti?

(Atkelta iš 1 psl.)

kentėjimais ir gerais darbais Bažnyčioje sustinka su kenčiančių išganymu, kuris vėl per tikinčiuosius" (265 psl.).

Labai vertas dėmesio ir kartu labai pėginantis mūsų gyvenimo supratimą yra tas Manelio parašymas. Visų pirma, auka, jo supratimu, yra tampresnis tikinčiojo ryšys su Kristumi, negu protiniai formulavimai. Ir antra, iš sakinio pabaigos mums aiškėja, kad su išganymu mes susitinkame ne tik liturgijoje bet ir santykiuose su tikinčiais. Tai reiškia, kad mūsų tarpusavio santykiai, būdami pilnai supratę aukos dalmi, yra santykiavimas su Kristumi.

Šie Manelio svarstymai, tiesa, atitraukia žmogų nuo mišų aukojimo, suprantant jį siaura prasme. Tačiau jie neatitraukia krikščionio nuo Kristaus paslapčių ir nuo išganymo sąrangos, jie yra tikra krikščionybė ir katalikybė.

Tačiau ir šiam platesniam aukos supratimui galioja tos pačios psichologinės sunkenybės kaip ir mišų dalyvio supratimui. Kaip aš galiu būti tikintis Dievu? Ką aš galiu jam duoti? Kokią vertę turi mano įnašas jam? Kokia "auka" Dievui iš mano aukos gyvenimo?

Norint rasti atsakymą į šiuos klausimus, mes turime grįžti prie pagrindinės žmogaus sampratos, kurią mes bandėme išryškinti šio svarstymo pradžioje. Žmogus nėra supratimas atomiška Dievo atžvilgiu. Jis labiau nėra pakankamas evoliucinis žmogaus supratimas, jis pats savo

giliaja prigimtimi yra būtis Dievui. Tik tai pasisavinus, galima rasti priėjimą prie mišų aukos supratimo ir apskritai prie religinės aukos prasmės. Be šio supratimo auka pakimba ore, kaip ji iš tikrųjų ir yra pakibusi daugelio krikščionių ir nekrikščionių tarpe.

4. Ar žmogus yra toks laisvas, kad aukotų?

Tomo Akviniečio supratimu Dievas kuria pasaulį ne tam, kad praturtėtų, bet tam, kad savo turtingumu dalintųsi su kitais. Praėjusio šimtmečio vokiečių teologas Matthias Joseph Scheeben (1835-1888) skatina mus atpažinti savyje panašumą į Dievą. Lengviau tai yra padaryti, atpažįstant savyje sugebėjimą kurti. Ši dieviškumą yra lengviau savyje atrasti. Bet reikia mums atrasti savyje ir tą dieviškumą, kuris reikiasi sugebėjimu dalintis su kitais. Šis sugebėjimas imti ir duoti neišsiskiria iš žmogaus galimų galimybių imti iš Dievo ir duoti jam. Kas nesijaučia tam tikra prasme panašus į Dievą, negali su juo santykiuoti aukojimo būdu. Jis gali tik melstis.

Palyginti nesunkiai galima mūsų kartos žmogų išmokyti nuolankiai melstis. Ypač, jei jis, prislėgtas kokios nelaimės, ar negalios ir turi visagalią Dievą sampratą. Tačiau kitas reikalas yra išmokyti jį aukoti. Čia jau reikia, kad jis pakeistų savo pažiūrą į save, reikia, kad jis suvoktų save Dievo kūrybos asmeniniu dalykiniu. Tik toks žmogus, kuris suvokia save dieviškos veiklos sąvaidingą veiksnį, gali suprasti

M. K. Ciurlionis

Aukuras (1909)

religinės aukos prasmę ir pajauti reikalą aukoti Dievui, atliekant tai bent kaip savo solidarumo išraišką.

Aukojimą dėl to reikia visų pirma atlaisvinti nuo vergiškos laikysenos ir pastatyti jį dalyvavimo filosofijos erdvėje. Tai yra platoniška idėja, kurią Tomas Akvinietis pasilaikė iš platonikos filosofijos. Tik žmogus, sugebąs įsijungti į Dievo veiklos ir būties orbitą laisvu ir aktyviu apsisprendimu, gali rasti savo vietą mišiose.

Dievas dalyvauja mūsų gyvenime, kaip mes dabar sakome, dvejopu būdu: natūraliniu ir antgamtinu; palaikydamas mūsų organinę būti ir teikdamas antgamtinę malonę. Mes taip pat turime teisę ir galimybę dalyvauti dieviškajame gyvenime.

Taigi, žmogus yra ne tik kūrejas, bet ir Dievo asmeninės veiklos dalyvininkas, santykiavimas su juo. Per mišias mes sakome: "Priimk, Viešpatie, šį mano įnašą". Bet kas gali drįsti tokį sakinyį pasakyti? Čia jau reikia ne tik iškelti į Dievą, bet ir į save. To negali pasakyti joks pesimistas ir iš viso menkai save Dievo akivaizdoje vertinantis žmogus.

Bet ar mūsų kartos žmogus gali pasiekti šitokio savęs supratimo? Turint galvoje visuotinį mūsų palinkimą tenkintis vien evoliucine savęs samprata, nesiekiant aukštesnių ryšių, šitoks savęs supratimas šiandienos žmogui yra gana sunkiai išsivystantis uždavinys.

Pomirtinis prof. Manelio žodis apie Eucharistiją

JUOZAS PRUNSKIS

(Veikalo metrika 1 puslapyje, V. Bagdanavičiaus straipsnio pradžioje)

Tai išsamus veikalas apie Kristų Eucharistijoje, kaip tai pažymėta angliškame tituliname puslapyje. Eucharistijos klausimą prof. Pr. Manelis čia svarsto plačiai ir vispusiškai. Pradėjęs nuo Kristaus buvimo ir jo veiklos istorijoje, aptaria Eucharistiją ir duoda jos teologijos istorinę apžvalgą, pateikia Kristaus buvimo Eucharistijoje įrodymus, gilinasi į peršiminimo (transsubstanciacijos) prasmę išryškina eucharistinio bendravimo komunikacijos reikšmę, nagrinėja eucharistinės aukos — Mišų — sąvoką.

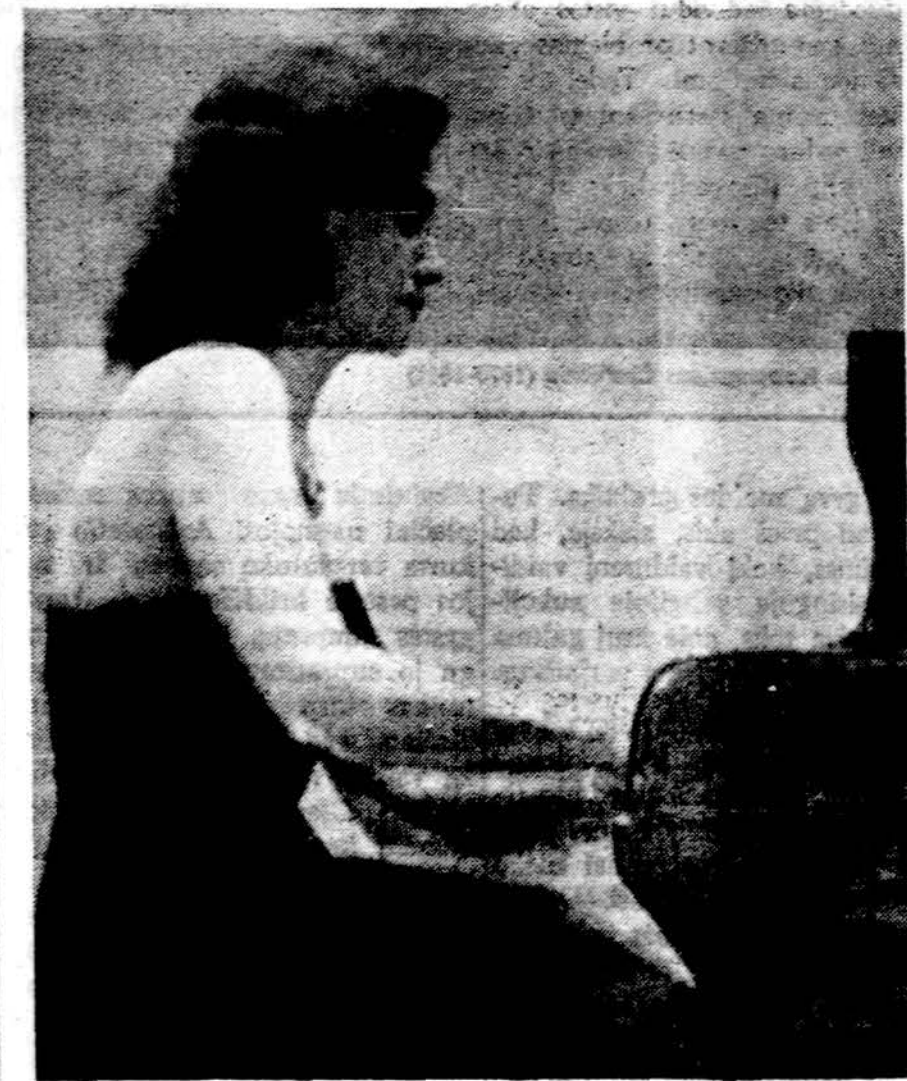
Autorius šiai studijai gerai pasiruošęs: Gregorianumo universitete, Romoje, išėjęs filosofijos ir teologijos studijas, gaudamas doktoratą, profesorius Telšiu, Kauno ir Vilniaus kuno seminarijose, dėstęs Notre Dame kolegijoje Belmonte (Kalifornijoje). Deja, miręs šiemet bal. 10 d., neturėjęs progos ne pamatyti šio savo tokio kapitalinio kūrinio.

Iš šio veikalo matyti, kad autorius giliai susipažinęs su Šv. Raštu, išgilinęs ir liturgijos istoriją, pažįsta pirmųjų krikščionybės amžių istoriją bei ano laiko herezines kryptis, studijavęs sakramentų istoriją, gilinęs ir Eucharistijos sampratą bei tos srities pamaldumo istoriją. Tradicinę Eucharistijos mokslą perteikia Vatikano II nutarimų šviesoje. Jam rūpi ir ekumeninė mintis. Ryskus jo sugebėjimas pailašinti klausimus aiškiai formuluoti, pvz., pravedamas paralelė tarp krikščionio ir nekrikščio komunijos, jis skelbia: "Nekrikščiojas asmuo priimtų komuniją tik daktiška, o ne sakramentiniai" (290 psl.). Savo svarstymuose jis moka kalbėti ryškiai ir aiškiai, pvz. 342

psl.: "Visiškas žmogaus susitikimas su Kristumi gali būti pergyvenamas tik dalyvaujant Mišiose savo dvasia ir kūnu. Štai kodėl Bažnyčia ragina visus tikinčiuosius dalyvauti sakramentiniai Kristaus aukoje". Savo sprendimuose yra atsargus, pvz. kalbėdamas apie peršiminimą skelbia, kad Bažnyčia nelaiko transsubstanciacijos termino nepašalinomu, bet jį laiko gana tikslu (dabar iškyla ir naujų terminų pasiūlymų šiai sąvokai).

Autorius įstengia parinkti naujų, taiklių terminų. Be jau minėto peršiminimo jis pvz. akcidenso sąvokai suradęs lietuvišką pakaitalą — prietapas. Apskritai, veikalas džiuginantis savo pilnumu, logiskumu, tradiciniu ištikimumu, giliu teologiniu išvalgumu, bet ne vienam skaitytojui jis priims anksybėsnių dešimtmečių religinę literatūrą, tiesa, ne sentimentalia, bet be intriguojančių poleikų, be iliustracijų literatūrinėmis puošmenimis ar vaizdinių istorinių faktų iškarptomis. To, matyt, autorius vengė, nenorėdamas daryti nuolaidų nuo preciziškumo, šaltos loginės tēkmės, beveik scholastinio stiliaus. Taigi veikalas daugiau praturtina protą, kaip šildo širdį, bet autoriaus moksliškumą, profesorių, ne populiarizatorių ar stiliaus puošmenų ieškotoją. Nebūdamas atmiestas vistančiais laikinumu padailinimais, veikalas turi daugiau atsparumo naikinančiai metų tēkmei.

Besidžiaugiant šiuo leidiniu, negalima pamiršti, kad jis atsirado, kaip tai autorius įžangoje pažymi, tik deka mecenato s. a. kun. A. Vilkaičio pažaidėjimo jį išleisti. O veikalas mums brangus ne tik giliu eucharistinių tiesų perteikimu, bet ir įvedimu minčių, kurias kėlė įvairių kraštų teologiniai galiūnai, kaip Ligier, Danielou, Lubac, Rahner, Scheeben, Schillebeeckx, o taip pat ir mūsų Maceina.

Pianistė Aldona Kepalaitė

Nuotr. V. Maželis

Aldonos Kepalaitės koncertas

KAZYS YAKUTIS

Šių metų ruduo New Yorke prisistatė šlapio, į kaulus besiskverbiančiu oru, kuris tesėsi visą rugsėjo 25 d. sekmadienio popietę. Bet, apsiginklavę lietpalčiais, išvarė save iš namų į Rutgers Presbyterian Church (netoli Lincoln Center), kur pianistė Aldona Kepalaitė atliko čia įprasto muzikinio sezono programą.

Sų perteikimu, bet ir įvedimu minčių, kurias kėlė įvairių kraštų teologiniai galiūnai, kaip Ligier, Danielou, Lubac, Rahner, Scheeben, Schillebeeckx, o taip pat ir mūsų Maceina.

Ir tas šlapias oras lyg ir išsiblaivė, atnaujinant pažintį su Kepalaitės menu. Tai menas, kuris atskleidžia jos humaniškumą, jos troškimus ir ilgesį. Jos paprasta ir nuosirdi išraiška, iš kurios spindi tiesos ir džiaugsmo virpesiai, mums padėjo apsiginti nuo įkyrių gyvenimo real. bių.

Todėl muzikos mėgėjas ir prasiškina keliai per rudens darganas, norėdamas pasmaguriuoti Kepalaitės menu. Jis nedarytų tokių pastangų tik dėl kompiuteriški mechanizuotos technikos. Jis žino, kad už visas pastangas bus atpildas: muzikinės interpretacijos — neapčiuopiamos, bet plačios, savo supintu būry tinklu

pakeliantis klausytoją nors trumpam virš apčiuopiamojo pasaulio grumstų.

Kaip ir visada, Aldona Kepalaitė atliko didelę, puikiai parinktą programą. Schumanno Simfoniniai etiudai, op. 13, buvo pirmasis šios programos veikalas. Parašyti 1834 m., tuoj pat po Chopino išleistų Etiudų, op. 10, jie tapo pirmąja Brahmso Variacijoms Handelio, Paganinio ir Haydnio temomis. Šie Schumanno Etiudai iš tikrųjų yra laisvos variacijos Barono von Fricken (Ernestinos, ankstyvos Schumanno meilės, tėvo) parašyti melodinai temai. Populiarus gal daugiau kaip muzikų negu plačiosios publikos, šis kūrinys yra vienas svarbiausių Schumanno veikalų. Todėl gana rizikinga pradėti juo programą, norint "sušildyti rankas". Pianistė paskambino pradinę temą su didingu paprastumu ir nepamėtė jo visose variacijose. Finalas užbūrė savo skambesio balansu ir muzikalia bravūra.

Programą toliau tęsė Ravelio Sonatina, kurią A. Kepalaitė vadina "tobulu kūriniu". Tai yra ankstyviausias iš Ravelio svarbiųjų kūrinių fortepijonui, parašytas 1905 m. Sonatinos trys dalys — modéró, mouvement de menuet, animé — remiasi ta pačia tema. Pianistės rankose tas kūrinys tapo asmeniškai pasakymu, poetiškai nuspalvintu, impresionistiškai gyvybingu.

Savo meilės muzikai ir intelektualaus intereso jai dėka, Aldona Kepalaitė yra artima visų periodų stiliams. Bet ypatingas artumas jaučiasi Skriabino muzikoje. Jo Sonata, op. 30, pavirto pagrindine kompozitoriaus ilgesio ir troškinio išraiška. Ši, ketvirtoji Skriabino Sonata, buvo parašyta 1903 m., kompozitoriaus viduriniame periode, paliekant romantizmą ir pradedant ieškoti naujų kelių — savitos muzikinės teorijos. Šiai sonatai iliustruoti Skriabinas sukūrė eilėraščių apie tolimą žvaigždę ir jos ilgėjimą. Pianistė atliko pirmos dalies temą, lyg bijodama atverti tą ilgesį rėksmingom, nors nusaldintom, įsienėjusiom pasaulio negerovėm. Tada netikėtai antroje dalyje (prestissimo volando), su Skriabino leidimu bei drąsia ir tryžinga meniška proklamacija, pianistė pasileido skristi į tą žvaigždę. Tai buvo stipri deklaracija.

Recitali užbaigė keturiais Chopino Scherzo. A. Kepalaitė visada išskirtinai ir labai gerai supranta Chopiną — trapų, glėžną, taip lengvai pažaidžiamą gyvenimo demoniško jėgų, tačiau, reikalui esant, mokanti joms taip herojiškai ir vyriškai atsispirti. Kiekvieno scherzo centre, tarp dramatiškų įžanginės ir užbaigos dalių, slepiasi melodija — elegantiška, lyriškai įtikinanti. Kepalaitė visada moka įkvėpti tas temas kontroliuota vidine energija, paprastu iškalbingumu, kuris hipnotizuoja mintis ir stingdo širdį. O tą popietę pianistė tuoj po to pasileido kulinuoti kiekvieną scherzo su tokia save užmištančia, verdančia aistra — pavergiančia ir uždegančia — lyg norėdama paneigti savo pačios vidinį trapumą.

Pirmasis scherzo buvo B minor, op. 20, parašytas 1831 m., kurio vidurinės dalies melodija yra parėmta lenkų kalėdine giesme "Miegok, Jėzuli". Po to sekė rečiau girdimas vėlyvas (1842 m.) E major, op. 54, pažymėtas savo harmonijos ir konstrukcijos subtilumu. C minor, op. 39, Chopinas parašė jau sirdgamas, pats jo neskambino, bet prašė savo mokinio šį scherzo dar atlikti. Kepalaitės interpretacijoj jo choralinė tema skambėjo nenutraukiama nuolat įsiterpančių krenančių pasų kristaliniu lietaus.

minor, op. 31, seniai pažįstamas publikai, įgavo šviesia, tarum spontanišką interpretaciją, riliantiškai atkūrta ir atlikti.

(Atkelta iš 5 psl.)

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 puslapio)

rius mūsų dainos, sporto ir šokių reprezentantus. O kodėl niekam neateina galvon mūsų kalbos atgaivai pasiūsti artimon ar tolimon kaimynijon mūsų rašytojus. Sakysim, kaip būtų buvę gražu, jeigu šiemet, poetui Brazdžionui sulaukus 70 metų, būtų kam nors atėjė mintin jo išvykos su savo poezijos recitaliais po laisvojo pasaulio lietuvių kolonijas.

Taigi matome, jog dar nemėgintiems dalykams ir visokiems kultūrinėms — kūrybinėms srities naujūmams galimybės tiesiog neišsėmiamos. Pati naujausioji štai — privačios dailės kolekcijos paroda. Vis dėlto mūsų žmonių pastogėse per dešimtmečius susikaupė nemažai dailės turto. Ir

kodėl viso to šiandien neparodyti viešai ir kitiems. Pradžia padaryta šiomis dienomis M.K. Ciurlionio galerijoje, Jaujimo c., Chicagoje, kur buvo visoms dailė mylinčioms akims paklotos Bylų ir Bylčičių kolekcijos. Ir tiek puikių mūsų ir kty dailininkų vienoje vietoje išvysti buvo tikrai retas atvejis. New Yorkas savo Kultūros židinyje ir kitos kolonijos įvairiose savo salėse šita naujumą tikrai galėtų pasekti.

Zinoma, gerai yra, kad mes rūpinamės visais tais mūsų kultūrinio gyvenimo dalykais, kurie jau yra, bet dar labiau reikia rūpintis tuo, ko nėra, kuris mūsų bendromis ir pavienėmis pastangomis gali atsirasti. O tai ir yra pati didžioji kūrybos pastanga — padaryti nesamą esamą.

k. brd.

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
2856 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akulterija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Pirmą ligonius pagal susitarimą

Jel neatsiliepia, skambinti 374-8004.
DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val.: pirm., antr., ir ketvirt., 9 iki 12 val. vakaro.
Šešt., nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telefonas: 5-2670
Resid. tel. WABROOK 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
VAL.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 1:00 - 5:00 val. popiet., treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineto perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2799 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirm., ir ketv. 1-4 ir 7-9; antr., ir penkt. 10-4; šešt., 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477; Rez. 246-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės ligos

CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
valandos pagal susitarimą
Resid. tel. — GI 8-0673

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKULERJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jel neatsiliepia skambinti: MI 2-0901.

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — RE 8-5895
Specialybė Akčių ligos
3897 West 108rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šešt., nuo 1 iki 4 val.

Ofs. FO 7-0000, Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGJA — CHIRURGIA
8814 No. Western Avenue
1908 No. Western Avenue
Tel. skambinti 12 valandų 688-4441 — 681-4605

Residencijos ir buto tel. 682-1381
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 E. 69th, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7
Iškyrus treč. ir šešt.

Tel. ofiso ir buto: OLYMPIC 2-4156
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave. Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškyrus trečiadienius. Šeštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. nuo 12-4 val. popiet. ir 7-8 val. vak. Treč. ir šešt. užsakyta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIŲ IR VAIKŲ LIGOS SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryt. iki 1 val. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 238-2919

Ofs. HE 4-1818; Rez. PR 6-0901
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 3 iki 7 v. p. Tik susitarus.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITĖ
7051 So. Washenaw. Tel. 779-5700
Pritaikomi akiniai pagal gydytojo receptą.
Didelis akinų rėmų pasirinkimas
Val.: pirm., antr., penkt. 10-5:30
Ketv. 1-8 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p. Trečiadienis užsakyta.

Tel. — 282-4322
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIA
Ofisai:
111 No. WABASH AVE.
4300 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akiniai, Pritaikomi akiniai ir "Contact lenses"
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5146
Val. pagal susitarimą. Užsakyta ties

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIA
2636 W. 63rd Street
Val. antr., nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakaro
Ofiso tel. 776-2380, resid. 440-6540

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telefonas: RE 5-4410
Residencijos telefonas: GR 6-8611
Ofiso val.: pirm., ir ketvirt., nuo 1:00 ligi 3:00 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 69th St.
Tel. PRosepect 8-1223
Ofiso val.: pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 1-4 val. ir 6-8 v. vak. Šešt. 1-8 v. p. ir kitu laiku susitarus

Ofiso tel. HE 4-2123, namų GI 6-0190
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 1-5 ir 6-7 — B anksto susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446
DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet. Treč. ir šešt. pagal susitarimą

Ofiso tel. 586-5106; namų 694-4860
DR. PETRAS ŽLJORA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm. antr., ketv. ir penkt. 9-7
Šeštadienis pagal susitarimą

Nuomonės ir pastabos

Universalumas ir lietuviška drama

RŪTA KLEVA VIDŽIONAITĖ

Kada mes matome scenoje senų laikų didvyriškas dramas, mes momentui pajuntame praėjusių gadynių didybę, ir į mus dvelktelia ty laikų dvasia. Šešpyro žmonės, mes nujauciamės, turbūt buvo kur kas kitiškesni, negu mes mažutėliai, ir mūsų sielos gilumoje gal atsiranda truputis nostalgijos tokiam jausmų pajėgumui. Bet iš tikrųjų mes ty herojų jau nebesuprantame ir nebejauciamės. Į didžiulį graikų dramų gal žiūrime dabar jau kaip į menišką istorinį dokumentą.

Dabartinė drama, jei turi daug tragiškumo, mus palieka nusiminusius ir liūdnius. Priešingai buvo klasikinės graikų dramose, kurios praskaidrindavo sielą ir keldavo dvasią, nežūrint jų tragiškos pabaigos. Kai senoji drama pabrėždavo triumfą prieš žmogaus suklupimą, dabartinis žmogus jau nebetiki į savo dvasios jėgą ir į herojus. Mūsų drama sukasi apie kasdieninį žmogų, ir mūsų liūdesys kyla iš to, kad mes neįstengiamė užsimerkinti prieš savo menkystę.

Dažnai problema iškyla, žiūrovui pristatant herojų, kuris dar yra įsitikinęs, kad pasaulyje tebėra moralinė tvarka ir kad jo aistros ir nuomonės yra svarbios, kai pats žiūrovas yra įsitikinęs visiškai pasaulio indiferencija. Kaip pagauti žiūrovą, kad jisai jautų herojaus kilumą, o ne jam pasigailėjimą? Juo labiau, kai drama dabar yra ne apie karalius, o apie tavo kaimyną ir tave patį. Ir gal štai dramaturgo paskirtis yra justiti ir pristatyti dabartį kaip priimtą faktą, o ne kaip nuosmį nuo geresnių pasaulių arba atošvaistę to, kuo mes galėtume ir turėtume būti.

Dramos egzistencijai kiekvienam atveju yra būtinai trys pagrindiniai elementai — fabula, scenarijus, fabulos veiksmo eiga vystyti tam tikra tvarka ir konkretus dialogas, kuris įgalina aktorius perduoti mums vykstančius įvykius. Kiti priedai tegali dramą padaryti daugiau ar mažiau pavirkusia, bet be šių trijų sąlygų dramų gyvenimas nėra įmanomas.

Kalbant apie fabulą — intriga, drama turi galimybių išsiskirti įvairiomis kryptimis. Kartais įvedami veiksmi, kurie vyksta už scenos, ne žiūrovų akyse, kartais tas pat turinys gali pagimdyti ir komišką ir tragišką dramą. Tačiau dramų intriga turi turėti įtampą, kuri yra siejama priežastingumo dėsnio, atseit, veiksmi turi priežastį ir išvadą. Žiūrovo jausminis dalyvavimas dramų veikalo eigoje nebūtinai kyla iš to, kad jis jaučiasi personažo batus, bet daugiau iš vidinio moralinio polinkio teisinti ar smerkti personažo elgesį ir jo galvoseną.

Mūsų gana uždaramame pasaulyje dailė ir muzika, netgi poezija neretai yra prasižvelgę per savotišką kinų sieną, kurią iš baimės pasimest ir paskesti plačiame pasaulyje esame bendromis jėgomis surėmę. Tai turi ir teigiamų ir neigiamų pusių, bet tai jau visai kita tema. Ši karta tačiau taikau ir lietuvišką dramą ir jos vietą žmonijos kūrybos lovyje, o ypač šios mintys sukasi po Birutės Pūkelevičiūtės premijuoto dramų spektaklio, įkūnyto Los Angeles dramų sambūrininkų. Kalbama apie jos "Palikimą".

Sekant pagrindinius dramų veikalo reikalavimus, su pirmąja kliūtimi minėtoje dramoje tenka susidurti, ieškant pagrindinės veikalo minties. Senas, darbus lietuvis, susikrovęs pinigėlio ir už jį įsigijęs puikų, berželiu ap-

Povilas Puzinas

Zvejai (aliejus)

Š. m. spalio 22 d. sueina 10 metų nuo dailininko P. Puzino mirties. Ta proga kitą šeštadienį (spalio 22 d.) spausdinsime dail. Br. Murino straipsnį apie P. Puzino tapybą.

Povilas Puzinas

Natūrmortas (aliejus)

Nuotr. Peter A. Juley & Son

augusią ežero pakrantę, kur jis svaiginai leidžia besibaigiančias dienas, dabar skęsta neramume dėl jo mylimų, Sekminės primenančių berželių likimo, nes šiuo motociklistas (sena lietuviška asociacija su nerimumu) rašė eiles ir pagal dabartinę, koleidų idiegtą madą išvažiavęs ieškoti savęs ir savo eilėraščių įkvėpimo, o išmokslinta, luša, ambicinga dukterė su savo jaunu, be patogumų daugiau nieko iš gyvenimo nereikalaujančiu vyru seniai irgi kelia abejonės: ką jie darytų su paveldėta berželių pakrante?

Atrodo, šioje vietoje žiūrovas

pradeda abejoti dramų dramatiškumu ir moraliniu jos pamušalu. Ne senio noras matyti berželius amžinai besičiančius jo atminimui pradeda drumsti žiūrovo nuotaiką, bet kad tas senio noras išsiaiškinti per visą dramą pristatomas kaip nepaprastai teigiamas ir kiekvienam doram lietuviui išidėmetinas, gi jauniosios kartos noras kurti, anot poeto žodžių, "savo žemę ir savo rojų", laikomas beveik nusikaltime. Šiuo momentu drama tampa paprasta problema ir nustoja reikšmės platesnioms horizontui. Netapus komedija, tampa didaktiniu veikaliuku, kaip dau-

guma mūsų šeimijoje parašytą dramų, ir nors kurti tikrai didelio talento, bet nukreipta į labai ribotą auditoriją.

Reiklesnis žiūrovas veikia pradeda savęs klausyti, bandydamas išsinarplioti iš pasakiškai ilgu, literatūriškai puikių monologų — dialogų, perkrautų tokiu žodiniu kraichu, kad jo užtektų keilioms poezijos ir prozos knygoms. Kodėl yra negerai planuoti ateitį pagal savo, ne pagal savo tėvo norą? Kodėl luosos daktarės kontraktas su jaunu, patogaus gyvenimo siekiančiu vyrišku būtinai yra smerktinas, kai du suaugę žmonės žino ko nori ir nieko nepadarys? Kodėl gyvenime yra svarbu vieno žmogaus svajonės, bet ne kito, ir kodėl vaikas turi nešti tėvo norą, kaip akmenį. Tokių klausimų klane beklaidžiant, nebeįtikina ir jauno motociklisto staigus atsivertimas.

Ibseno "Vaiduokliuose" fabulos charakteriai ir veiksmas specialiai taip suregti, kad išvadoje parodytų gyvenamojo momento visuomenę tokioje šviesoje, kur, išstatant pareigingumą kaip diametriskai priešingą malonumui, pasiekiamas tik to, kad gėris turi nukentėti, o hipokritai triumfuoja. Pūkelevičiūtės dramoje hipokritai pralaimi, o "gėris" optimistiškai nuvalsoja į ateitį. Mums šios dramos tema gal artima ta prasme, kad gyvenamuoju momentu ne vienos šeimos sukauptas palikimas jau pereina į sekančios generacijos rankas, ir dramų didaktika, atrodo, švelniai mums nurodo pritinkamą elgesį. Bet kaip tik čia drama išvirsta melodrama, skirta žiūrovui be didelių palinkimų į filosofiją ir principinių problemų sprendimą. Rasdama savo temoje nekomplikuotą išeitį, padalinant veiksmą į blogą ir gerą, neįtekdama gilesnės tiesos ir neduodama individui vietos abeijonei, sprendžiant problemas gana tiesiomis linijomis. Todėl tos rūšies drama išrankesniais žiūrovui padaro naivoką išpūdį, o kritišką žiūrovą palieka su neįpildytos teisybės jausmu, ir žmogus jaučiasi, kad šiuo atveju pasaulis liko iškraipytas.

Kaip tik šioje vietoje ir pastebime talentingos autorės praleistą progą pristatyti žiūrovui pasaulį kaip teigiamą reiškinį priežasties — išvados prasme, kai dažnas žiūrovas yra seniai pametęs tikėjimą savo paties svarba, kai įvykiai vystosi nepriklausomai nuo jo vidinių pergyvenimų. Tik kada žmogus suvoks visatos universalumą ir pasijus jos dalmi, — kad ir minutėlei spektaklio metu, — dramaturgai ir žiūrovai būsimie koptelėję vienu laipteliu aukščiau.

Knyga apie psichiatrinį terorą

Pastaraisiais metais daug kalbėta ir rašyta apie psichiatrijos piktnaudžiavimą Sovietų Sąjungoje. Šių metų vasarą Amerikoje ir Anglijoje išėjusi knyga sukaupia tyčią gausią medžiagą, ją kruopščiai dokumentuoja, paaiškina, ir susieja su kitais tarybinės santvarkos požūriais. Ta knyga, tai — "Psichiatrinis terorą: Kaip sovietinė psichiatrija naudojama disidentizmui užmušti". Knygos autoriai yra australų psichiatras Sydney Bloch, dabar dėstantis Oksfordo universitete, ir Peter Reddaway, Londono universiteto profesorius bei kelių knygų, kurias ypač domisi Lietuva ir yra parašęs straipsnių apie "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką" bei lietuvių demokratinių tautinių sąjūdį. (Pokalbis su prof. Reddaway šimet buvo išspausdintas "Akiračiuose").

"Psichiatrinis terorą" aprašoma, kaip Tarybų Sąjungoje elgiama su asmenimis, kurie neįtinka su dabartine santvarka,

bet kurių negalima nei papirkti, nei įbauginti. Nors ir nepadarę jokio nusikaltimo, jie yra areštuojami, izoliuojami, tardomi, apžiūrimi gydytojų, paskelbiami psichiniai nesveikais, ir tada "gydomi" organizmą žalojančiais ir protą iškreipiančiais vaistais. Tokie disidentai tampa psichiatrinio Gulago dalimi.

Kai kituose kraštuose padaroma klaida, pasiunčiant normalų žmogų į psichiatrinę, "tokia klaida galima atitaistyti teisinės peržiūros pagalba". Tačiau, rašo autoriai, tokia procedūra neįmanoma pagal tarybinius įstatymus. "Patientui neleidžiama pasinaudoti advokato pagalba, ir įstumtas į psichiatrinę, jis neturi teisės apeliuoti į teisminius organus".

Knygoje pabrėžiama, kad tokios psichiatrinės tikrai yra blogesnės už kalėjimus: tai siaubo namai, kur brutalus personalas žiauriai dorojasi su uždarytais: "Ypatingųjų psichiatrinį aplinką yra ypač pasibaisė-

tina sveikam disidentui. Iš jo atimamos visos teisės, ir jis paliekamas bejėgis ir be vilties. Tos psichiatrinės yra labai veiksmingi priešpados instrumentai".

"Psichiatrinis terorą" daug vietos skiriama ir Lietuvai. Paminėta, kad psichiatrinio ginklo smailgalys yra nukreiptas prieš ukrainiečių patriotus, knygos autoriai rašo:

"Psichiatrija buvo pdaudota ir prieš lietuvių tautinį sąjūdį, nors ir mažesniu mastu, kaip prieš ukrainiečius. Taip įvyko gal dėl to, kad tas sąjūdis yra toksištesnis, jog jo nebūtų įmanoma sunaikinti, net ir uždarant daugelį jo narių į psichiatrinę. Sąjūdžio pagrindinis leidinys, "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika", nuo 1972 metų smūkmeniškai ir išsamiai dokumentuoja ne tik Bažnyčios, bet ir tautinių tradicijų ir kultūros persekiojimą bei rezistenciją, apėmusią beveik kiekvieną Lietuvos kaimą. Šis disidentinis sąjūdis yra stambiausias visoje Sovietų Sąjungoje, platesnis už kitus masinius sąjūdžius — baptistų, Krymo totorių, vešketų, vokiečių ir žydų".

"Viena psichiatrinio teroro au-

Balys Sruoga (1896—1947. X. 16), poetas ir dramaturgas, literatūros profesorius, nuo kurio mirties ryto sueina 30 metų. Tai prisimindami, spausdiname šandie pluoštą jo lyrikos. Suėjus trisdešimtmėčiui nuo Balio Sruogos mirties, plačiau rašytojas bus prisimintas jam skirtose Jaunimo centro kavinės vakaronėje, Jaunimo centre, Chicagoje, š. m. lapkričio mėn. 18 d.

Balys Sruoga

MELYNOCI PAUKSTĖ

Į šiaurę, į tolimą šiaurę, už girių, už pievų,
už jūrų, audrų kupinų,
Atskridai, kaip paukštė, kaip mėlyna paukštė
ant džiaugsmo ir laimės sparnų.

Nupynėi vainiką, puikiausią vainiką iš rūtų,
jurginų, svyrųoklių beržų...
Atskridus tavei man: atėjo gegužė — ir lauke,
ir pievoj, ir girioj — saugu!

Aš vėlei pajuntu, prašvitęs pajuntu, kad vėlei
bevirpu, klajoju, degu!
O sielai taip lengva, kaip vasaros rytą, kaip
žiedui pūrienų tarp saulės bangų!

MANO SIELOJ ŠIANDIEN ŠVENTĖ

Mano sielų šiandien šventė,
Skambink, sese, dar linksniau!
Ei, šalin, vyktingos mintys!
Dainos, lėkite lakiau!

Tamprios stygos kanklių mano,
Jas užgaunu nejučia —
Ir pakyla gulbių tvanas
Ir plasnėja paslapčia!

Mano sielų šiandien šventė —
Rymastėlis ir aušra!
Ir takai, skausmuos praminti,
Šviečias vasaros daina!

Vai, sesule, žvelk į dangų,
Į darželio radastus!
Juk tenai jaunystė žvanga,
Juk tenai tik gyvata!

SAULELEIDŽIO GIESMĖ

Kas vakarą tylų su skausmu žiūriu,
Kaip slepiasi saulė už girių tolių.

It vystančio žiedo, it ryto rasos,
Taip gaila, taip gaila, taip gaila
man jos

Saulutė vis kilo ir kilo aukščiau —
Manoji dainelė skambėjo plačiau...

Uždegė dangų ugnis — pazarai —
Svirpo dainelės gailingi skardai...

Bepiga dainuoti, kai saulė aukštai,
Kai šypso, kaip saulė, mergaitės
skruostai...

O saulė užgesa, ir verkia varpai —
Dainelė — kaip tolimo dalgio skardai...

Pavydžiū aš saulei skaisčiosios būties:
Tai visą pasaulį žembiūgiais nuties,

Tai vėtrą pašėlusią tyčia pakels —
Ir dangų ir žemę vienaton suvels...

Tai šypsoi vėlei, it deivė spindės,
Tamsiausias bedugnes kaip dangų
nušvieša...

O man bedūmėjant po lauką dūmas —
Tai kas palydės į mėlę godas.

Sparnuotasis rūkas... Plati vienuola.
Šudie tau, saulute, keliauk viena...

Keliausiu ir ašai... Kai marios subauks,
Daina mano asaromis tai pasidžiaugsa.

IS CIKLO "GIESMĖS VIESNELEI ŽYDRIAJAI"

Sutema medžių šakelėmis
Leidžias melsvais kamuoliukais.
Sielvarta sutemą keliasi
Smūgiais kaip žemė giliais.

Sielvarta svilint atkiūtina
It padegėjas naktis, —
Argi raudoti taip būtina,
Kad tu išgirstum mane?

Visas kaip klyksmas išsineriu
Is amžinatvės raidos,
Sielvartos smūgiais pasigeriu,
Saulkdamas vardą žydrios,

Saulkdamas sustoju ties kryžkele,
Ties praraja sutemos, —
Vienišą dailį — pamisėlę
Kas be manęs apraudos?

Sielvarta svilina, šutina —
Tūkstančiais grauzia liepsnų —
Argi raudoti taip būtina,
Kad atsileptum man tu?

VYSKUPO GIEDRAICIO ARIJA IS "RADVILOS PERKŪNO" LIBRETO

Paskutinė mano kelio
Papuosta žiedais aikštelė, —

Tartum taukę kvepmenų
Man senam ištiesi tu!

Ir nuo saulės, ir nuo vėjo
Man širdis pavasarėja,

Ir taikoj žiedų jaunų
Tartum žiedas pats esu...

Ak, žmogau! Koks tu mažytis,
Kaip svyruojantis žilvitis,

Dievo vaikos platume
Atsigręžki į save.

Slenka, slenka tavo dienos,
Kaip žydėjimas pavienios,

Kol užgesi pamažu,
Kaip dūzgimas avių.

Žemės dainą, grakščią švelnią,
Nusineški į pakalnę,

Kur Aukščiausias Teisdamas
Tavo darbus apvarsatys.

Gyvenai, vargai, džiaugiesi —
Ir pas Teisdarį ateisi

Tu su sąžine lengva,
Kaip pavasario sneka.

Ky Lietuvoje", toliau rašoma knygoje, "buvo Petras Cidzikas, 29 metų studentas Vilniaus universitete. 1973 metais jis buvo įteiktas Cerniachovskės (Isrutnėje) už lietuviškos "Kronikos" platinimą. Kita auka buvo poetas ir inžinierius Mindaugas Tamonius".

Beveik pusę 510 puslapių knygos užima 207 tarybinės psichiatrijos aukų ir jų trumpų istorijų sąrašas. Šalia Bukovskio, Faibergo, Grigorenko, Medvedev

ir Pliusko, jame aprašomi ir Donatas Butkus, Antanas Jankauskas, Vladas Majauskas, Bronius Naudžiūnas, Birutė Poškienė, Vaclovas Sevrukas, Algis Statkevičius ir Algirdas Pranas Zyprė. Pagrindiniai liudijimai yra asmeniniai liudijimai ir samizdatiniai leidiniai, kurių tarpe svarbi vieta tenka "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikai".

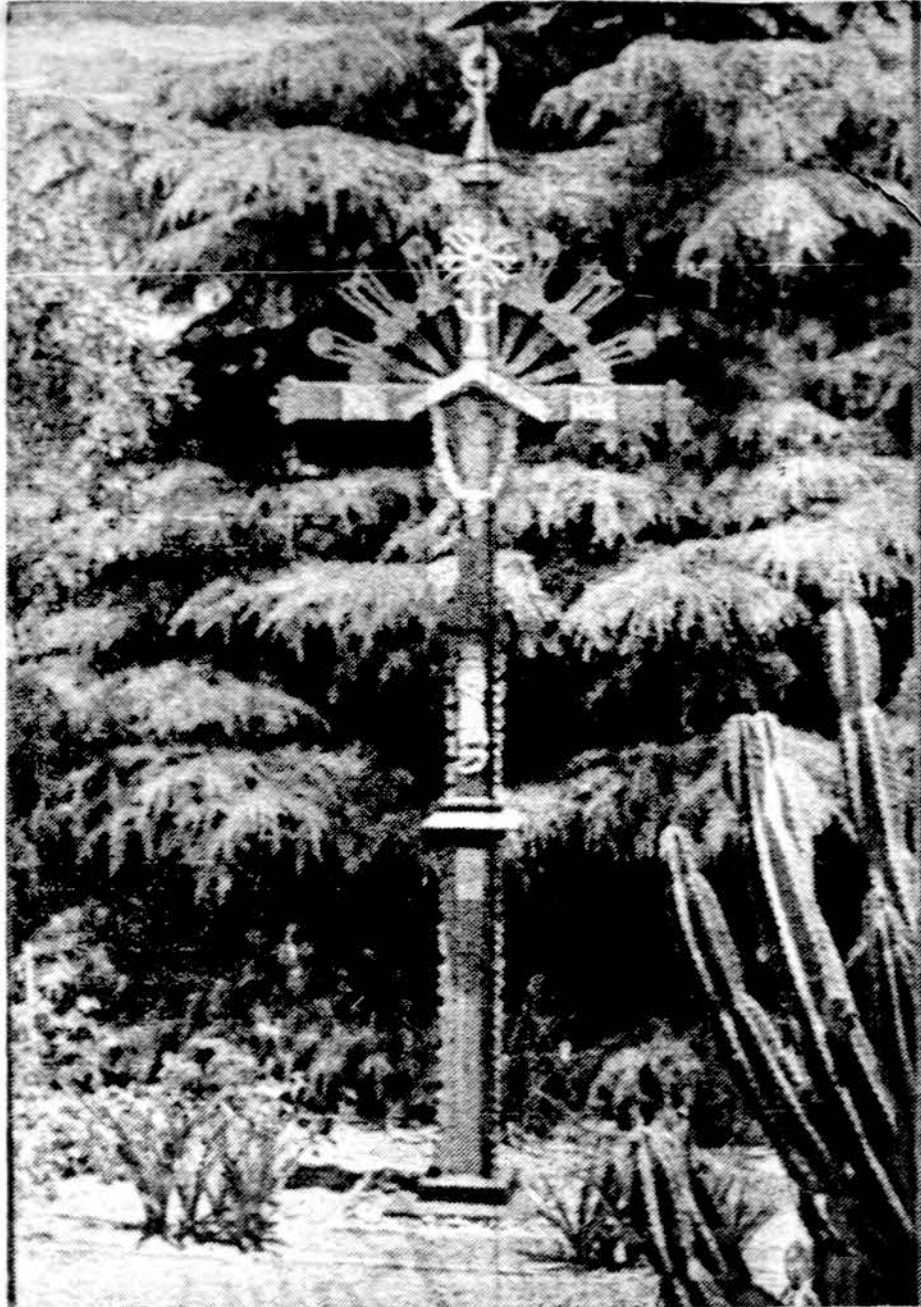
"Psichiatrinio teroro" autoriai ilaiko ramų, objektyvų toną, nedramatizuoja įvykių. Jie leidžia

kalbėti patiems aukų likimams ir tai daro knyga dar įspūdingesnė — tartum pavieniai kenčiančiųjų šauksmai susijungę į griausmingą protesto garsą. Knyga jau susilaukė gausių recenzijų ir sukėlė platų atgarsį. Ji dalinai prisidėjo ir prie Sovietų Sąjungos pasmerkimo Pasaulio psichiatrinės sąjungos suvažiavime praėjusį mėnesį Honolulu mieste. Vienas didžiausių knygos nuopelnų yra tas, kad jai pavyko padinti pasaulio sąžinę.

Daumantas Čibas

Nuotr. Kantrimo Cibo

Vienas iš Daumanto Cibo sukurtų kryžių, puošiančių Toluvo sodybą.

Valandėlė pas Čibus Toluvoje

Sukaktuvinės progos pokalbis su sodybos šeimininku

Rugsėjo mėn. 20 d. Daumantas Čibas sulaukė 70 metų. Nepriklausomos Lietuvos laikais jis buvo žinomas, kaip kraštotyrininkas, meninis foto mėgėjas, žurnalistas, redaktorius, o dabar jis — ūkininkas. Aplankiau jį, gyvenantį pietus nuo Los Angeles, jo įkurtoje sodyboje — Toluvoje. Rasti Toluva nebuvo sunku, — iš tolo pamačiau vėliavas ir tris aukštus kryžius.

Vaišinamas tikru, iš medaus išraugintu midumi, užkandamas rugine duona ir ožkų sūriu (viskas Toluvo gamybos), apšaudžiau Daumantą klausimais:

— *Daug metų gyvenai Bostone ir Los Angeles. Kodėl iš ten išėjai? Kodėl pasirinkai šiuos kalnus? Kodėl įkūrėi Toluva? Kas yra Toluva?*

— Pasakysiu, kad iš pradžių Amerikos miestuose jaučiausi gana gerai. Gyvenau tarp lietuvių, nuolat su lietuvišiais susitikdavau. Rodos, nieko nestigo. Bet visai laisvas vis tiek nebuvau. Kaip visus, taip ir mane, bosai darbe jote jojo. Koks ten miesto gyvenimas!

Kartą Bostone vieno minėjimo metu salėje pastebėjau nepažįstamą vyru. Mes visi bostoniškiečiai buvome išblyškę, o šis tiesiog žiburiavo sveiku raudonumu. Neiškenčęs užkalbinau. Tai lietuvis iš Vermonto steito. Jis ir sakė: Ko jūs čia vergaujate svetimtaučiams? Važiukite pas mus į miškus. Mes gyvename, kaip Lietuvoje: visi sveiki, sotūs ir be rūpesčių.

To lietuvių išvaizda man labai patiko, bet važiuoti į miškus? Ne! Gerai prisiminiau, kaip okupaciniais metais vokiečiai visus varė malkų kirsti. Ko tik galo per tris dienas negavau! Taip sunku buvo. Taigi, ir Vermontą važiuoti tada nesusigundžiau.

Netrukus Lietuvių Enciklopedijos leidykla ruošė pirmojo tomo sutikimą. Į tą šventę iš Chicago atskrido simpatingas Juozas Bačiūnas. Jį tuojau apstojo bostoniškiečiai jo draugai ir ėmė prikalbinti, kam jis pasitraukęs iš lietuviškos veiklos, kam užsida-

res savo ūkyje. Bačiūnas kant-

riai tylėjo, kol pagaliau vienas šūktelėjo:

— Kas jums iš tų kiaulių? Koks gerumas gyventi su kiaučiais?

Ir tada Bačiūnas visus nutildė trimis žodžiais:

— Kiaulės negadina nervų...

Supranti, kai ilgai su tais pačiais žmonėmis gyveni, tai visokios jų intrigos pradeda tave pjauti. O kiaučiams visai kas kita. — jos intrigų neišgalvoja. Tai tikra teisybė. Ir pats, kaip „Draugo“ redaktorius, to nepa-

neigsi.

Nuo to vakaro troškė troškau išvažiuoti į kokių nuosavų vienių ir ten ramiai ūkininkauti. Ir mano žmonai ir sūnui toks samanymas patiko. Pradėjom ieškoti tinkamos vietos. Apsisprendom už Kaliforniją, nes čia visuomet šilti, ramūs metai, — be audrų, be potvynių, be sniego, be spėgų. Atvažiuojam į Los Angeles, pagyvenom dar keletą metų. Bet žinai, mieste niekaip negali išvengti visokių „kiaulių“, kurios tau nervus nuolat knisnėja. Tai pagaliau apsigyvenome vieniemyje. Kiaulių neauginom, o tik mažesnius gyvulėlius. Vėliau turėjom didžiulį bityną, o dabar želdom medelėlyną.

— *Kodėl medelėlyną?*

— Taip dar geriau. Medžiai — nebyliai. Šventa ramybė! Mes dabar čia visi esam tiesiog susigimnėję su medžiais.

— *Ką tik ir aš norėjau tą patį pasakyti. Užsigaunot dviejų akų sūdą ir vis dar sodinat. Aš manau, daug kas norėtų tokiam sode gyventi, bet išėjusiems į pensiją nebėra laiko tiek prisidinti. O tau kas kita. Pats anksti pradėjai savo Toluva gražinti.*

— Tą sodybą pavadinom Toluva, kadangi ji yra iš tikrųjų toli nuo Bostono, toli nuo Los Angeles ir toli nuo Lietuvos. Keturiolika metų gryname ore išgyvenę, mes dabar tiesiog nebesu-

prantam, kaip visi kiti lietuviai dar neužduso miestų smogą.

— *Kur tau neužduso? Chicagoje dūsta, New Yorke dūsta, vi-*

sur dūsta. Daug reikalingų žmonių be laiko per anksti miršta... Okupuotoje Lietuvoje senieji kryžiai baigiami naikinti, o nauji ateistai neleidžia statyti. Pats iš seniau turėjai du kryžius, tai kodėl pernai pastatėi dar tris naujus?

— Stačiau, nes reikėjo statyti. Mes visi širdyje turėjom keletą troškimų: kad Visagalis lietuvių tautą išlaikytų gyvą ir tvirtą, kad duotų daugiau didžiųjų vadų ir kad visur pasaulyje greičiau sumuktų šėtoniški pavergėjai.

— *Taip, taip. Dabar suprantu, kodėl ant vieno kryžiaus išdrožė: Lietuva, per amžius tu gyva; ant kito, — Garbė Dievui Tėvui, kad mes lietuviai; o ant trečio, — Mes mylime Dievą, tėvynę ir laisvę.*

Daumanto rankos ūkininkaujant sutvirtėjusios, nebijo bet kokių sunkesnio darbo. Tai ėmiau ir neiškentęs pasiteiravau:

— *Esi vienas iš paskutiniųjų dievdirbių išėjusių. Ar galėtum savo drožinių ir net kryžių padaryti kitiems?*

— Galėčiau. Daug savo darbų jau paleidau į žmones. Neseniai net vieną kambarinį kryžių į San Diegą. Vis dar noriu dirbti. Ir geros medžiagos turiu apšiai. Tik mūsų sūnus Kantrimas nieko iš namų neišleidžia. Jis pats nori turėti viską, ką tik išdrožiu. Ir taip mūsų namai, kaip matai, pamažu baigia pavirsti į drožinių galeriją.

— *Lietuvoje buvai žinomas, kaip spaudos foto bendradarbis. Kodėl dabar nesirodai spaudoje?*

— Lietuvoje kur tikėjau, ką tik mačiau, viskas buvo idomu, miela, artima. Kiekvienoje vietoje jutau istoriją. Ten viskuo žavėjau, viską fotografavau. O čia, kaip žinai, yra labai daug didin-gų vaizdų, bet jie manęs kažkodėl neįkvepia. Gal dėl to, kad čia

ir dar geram pustuziniui kitų knygų.

— *Man jau aišku, kodėl organizacinėje veikloje beveik nepasireiškei. Neturėjai laiko: laisvalaikiais vis buvai užsidaręs laboratorijoje, fotografuodamas, ryškindamas, didindamas.*

— Taip, laboratorijoje praleidau beveik visus laisvalaikius per 53 metus.

— *O kaip su atlyginimu, sakyk? Juk fotografavimas daug kaštuoja?*

— Geriau neklausk. Nenoriu sakyti, kiek išlaidų turėjau, kad mano šeima nesužinotų. Man pakanka, kad turėjau malonumą prisidėti prie kitų kultūrinio darbo. Tik tą malonumą kartais šiek tiek temdo kai kurie autoriai, kai jie pamiršta už bendradarbiavimą atsiųsti savo knygos egzempliorių ar bent paminėti, iš kur gavo nuotraukas.

— *Negali būti!*

— Taigi, kad pasitaiko...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

neskubu. Nes vos tik ką parašai, tuojau kas nors atsiliepia baidydamas. Aš tik stebiuos, kad yra žmonių, kurie daug žino, daug išmano, bet patys beveik nieko naudingo nerašo.

— *Ar tarp laukų nesijaučiate vieniš? Lyg atitrūkę nuo gyvo vienaamžių žodžio?*

— Nesijaučiame. Apylinkėje susitinkame su keliolika lietuvių šeimų. Kai kas ir iš toliau apsilanko. Tolimesnius pasiekiamo telefonu. Los Angeles turime šaunų bičiulį Vladą Šulaitį. Tai jis mums kas savaitę užkurdavęs atsiunčia lietuviškos radijo valandėlės juosteles, nes tos valandėlės banga neįstengia iki mūsų ateiti. Girdėjau, Vladas Šulaitis organizuoja juostelių pasikeitimo klubą. Jei taip, tai teks išgirsti daugiau balsų iš visos Amerikos.

— *Ar gerdamas paskutinį midų, pokalbį baigiau taip, kaip ir reikėjo baigti?*

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

— *Linkiu tau, Daumantai, daug, daug šviesių dienų Toluvo soduose.*

Ir į tai jis atsakė:

— Ačiū. Visos šviesios dienos riki...

NAUJAUSIOS KNYGOS, GAUNAMOS "DRAUGE"

SAUJA SKATIKŲ. Premijotas romanas	
Kazys Almonas, 240 psl.	95.00
PUTINAS MANO ATSIMINIMUOSE	
M. M. Mykolaitis-Silvestraitis, 482 psl.	9.00
Kietas viršelis	
NAUJŲ LAIKŲ LIETUVOS ISTORIJA, I t.	
Pranas Čepėnas	15.00
543 psl., kietas viršelis	
BASTONO MAISTAS	
Bruno Rada	10.00
480 psl., kietas viršelis	
MINIS DIALEKTIKINIS ŽAISNĖ	
Polina Jucevičienė	6.00
273 psl.	
PENSILVENIJOS ANGLIKARŲ LIETUVA	
Vladas Būdas	20.00
343 psl., kietas viršelis	
MIGUEL MANARA. Šešių veiksmų mistertija	
O. V. Milasius, 94 psl.	4.00
DEBESYS IR PROPERŠOS. Romanas	
Petrus Melnikas, 292 psl.	6.00
LEB KRONIKA, III t., 424 psl.	
Kietas viršelis	4.00
Minis viršelis	4.00
ALKANA KELIONĖ. Eilėraščių	
Kazys Bradėnas	6.00
115 psl., kietas viršelis	
VIENOS AISTROS ISTORIJA. Romanas	
Miguelis de Unamuno, 130 psl.	4.00
TRYLIKTOJI LAIDA. Pasakojimų rinkinys	
Juozas Toluša, 294 psl.	4.00
BROLIAI PRADĖKIM	
Benvenistas Ramanauskas, O.F.M., 312 psl.	6.00
NAMŲ IR ARTIMIAUSIOS APYLINKOS ŽODYNELIS	
Rimas Čerušas, 75 psl.	2.50
MERGAITE IS GETO. Romanas	
R. Spalio. III. 1975 m., 345 psl.	3.00
LIETUVIEKAI—PORTUGALICKAS ŽODYNAS	
A. D. Petrakis — Lucija Jodaitė, 204 psl.	1.00
KARLŲ KATINUKAI	
Brutė Vytėnė, 24 psl.	3.00
HAMELTONO LIETUVIAI	
Kolektyvas, 111 psl.	6.00
KODĖL KUNIGAS SU ALTORIUM ATŠUKO Į ŽMONES	
A. Rubikas	1.00
Liturginių reformų pradai, 61 psl.	
NYKSTUKŲ MOKYKL	
Adolfas Jomėdėnas-Abromaitis, 68 psl.	3.00
JAUNAMARTIS	
Jonas Valaitis, 126 psl.	4.00
KOČIOS	
St. Yla, 22 psl.	0.25
PO VASAROS. Eilėraščių	
Vitalija Bogušaitė, 68 psl.	4.00
SĄGŪNAS, istorinis apyvalas	
VI. Vijaletis, 156 psl.	3.00
LIETUVIŲ IMIGRACIJOS BRAZILIJON PENKIASDEŠIMTIS	
Kolektyvas, 207 psl.	4.00
ZEMAIČIAI	
Aleksandras Pakulskis, 104 psl.	4.00
METMENYS, Nr. 35	
Vyr. redakt. V. Karolis, 206 psl.	3.00
ANGLŲ KALBOJE	
THE VIOLATION OF HUMAN RIGHTS IN SOVIET OCCUPIED LITHUANIA, a report for 1976, 100 psl.	4.00
THE PROVIDENTIAL PATH	
(Archbishop George Malachuk 1874-1972)	
Fr. Victor Rimšelis	3.00
LITHUANIA MINOR	
M. Brakas, 304 psl., kietas viršelis	15.00
CONFRONTATIONS WITH TRANNY	
Edm. Alfred Strumans	15.00
363 psl., kietas viršelis	
THE SECRET LIFE OF THE POLITICAL REFUGEE	
Edmund Ramanauskas, 79 psl.	0.25
RADVILA JUODASIS, biografinis...	
Brunas Buleckis, 204 psl.	5.00
LIETUVOS RYŠYS SU AMERIKA, istorinis apyvalas	
Viktoras Karcas, 176 psl.	32.00
KRISTUS IR EUCHARISTIJĄ	
Dionis Vaitis. Ispanijos literatūra	
Francas Melnikas, 284 psl.	5.00

Pastebėjus klaidą ar netikslumą, prašome informuoti redakciją.

1977-1978 METŲ EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643

Tel. — (312) 238-9787

NAUJI SKRIDIMAI (CHARTERS) Į VILNIŲ SU PAN AMERICAN LĖKTUVAIS IŠ NEW YORKO:

Išvykimo datos: 1978 m. vasario mėn. — \$669.00; kovo mėn. — \$691.00 ir \$746.00; balandžio mėn. — \$746.00.

Kalėdinė kelionė 1977 m. GRUODŽIO mėn. 20 dieną — 2 savaitę (Maskva, Vilnius, Ryga) \$1138.00.

1 savaitę Havajuose — 3 savaites, 1978 m. sausio 14 d. — \$564.00.

Prie visų aukščiau minėtų grupių galima jungtis iš Chicago ir visų kitų Amerikos ir Kanados miestų su papildomu mokesčiu.

Kultūrinė kronika

Chicagos lietuviai skandinavų festivaly

Tiesia linija į vakarus nuo Chicagos, jau arčiau Mississippio upės, yra prieš 131 metus švedų pionierių įkurtas Bishop Hill miestukas. Plačioje apylinkėje taipgi gausiai gyvena senieji norvegų ir švedų ateiviai. Iki šiol stipriai išlaikę savo etninę identitetą. Todėl kas rudenį čia yra rengiami garsūs norvegų ir švedų etniniai festivalai su jų tautiniais šokiais, dainomis, senųjų amatų bei tautodailės darbų demonstravimu. Bishop Hill miestukyje ir šiame tokiu šventė įvyko spalio 1-2 d.

Festivalin švedai ir norvegai šiemet pasikvietė ir artimus savo kaimynus — lietuvius. Iš Chicagos festivalin nuvyko "Grandies" šokėjai, vadovaujami Irenos Smiliauskienės, tautinių rūbų, juostų ir kt. audėja Aldona Veselienė, kryžių dirbėjas Antanas Poskočimas, mezgėja St. Tallat-Kelpšienė ir Emilijos Sakadolskienės kanklininkės. Lietuvių pasirodymas buvo toks spalvingas ir įdomus, kad jie, galima sakyti, festivalyje nusitūpė pačius šeiminingus — švedus ir norvegus. Tačiau, kaip geri kaimynai, jie lietuviams visai nepavydėjo, atvirkščiai — sveikino ir džiaugėsi. O artimiausio didesnio miesto Galesburgo laikraštis "The Galesburg Post" spalio 6 d. laidoje plačiai aprašydama vadinamą Bishop Hill "nordiskąjį festivalį", labiausiai pabrėžia lietuvius, raštą iliustruoja vien "Grandies" šokėjų šokamais šokiais, įsidėdamas tris nuotraukas, vieną pirmajame puslapyje. Čia galima prisiminti dar ir tai, kad Galesburgas yra gimtinė ir amžino poilsio vieta vieno iš garsiausių Amerikos poetų Carl'o Sandburg'o (1878-1967), kuris buvo taipgi vietinių švedų kilmės.

Reikia pasakyti, jog šis festivalis susilaukė ne vien tik provincijos lokalinio dėmesio. Jį glėbojo bei rėmė ir valstijos institucija "Illinois Arts Council", festivalio programos moderatore angažuojant etnologę Peggy Ross.

Pasauliui buvo beveik netikėta staigmena, kai garsioji 1977 metų Nobelio literatūros premija Švedų Akademijos praėjusią savaitę buvo paskirta už Ispanijos senų mažiau žinomam poetui Vicente Aleixandre. Premija \$145,000. Pats poetas yra jau 79 metų. Prieš premiją paskiriant, įvairūs spėliotojai šiemet labiausiai tikėjo, kad premija bus paskirta vokiečiui Guenter'ui Grass'ui, gal net anghui Doris Lessing'ui ar turkui Yasar'ui Kemal'ui. — Pačioje ispanų literatūroje šiemetinis Nobelio laureatas jau turi gana žymią vietą. Savo poezija ir savo amžiumi jis priklauso garsiajai ispanų rašytojų kartai, vadinamai "1927-ųjų generacija". Vicente Aleixandre gimė

Chicagos "Grandies" šokėjai Bishop Hill festivalyje (žiūr. Kultūrinė kronika). Nuotrauka "Tre Galesburg Post"

Nobelio literatūros premija ispanui

Ispanų rašytojas Vicente Aleixandre, kuriam paskirta 1977 metų Nobelio premija (žiūr. Kultūrinė kronika)

Sevilijos mieste, pietinėje Ispanijoje. Atkreipė į save dėmesį rinkiniu "Ámbito" (1928). Po to vienas po kito išėjo nauji jo poezijos rinkiniai, laimėdami įspaniškas literatūros premijas: "Espadas Como Labios", "La Destrucción o el Amor", "Historia del Corazon", "En un Vasto Dominio" ir labiausiai "Dialogos del Conocimiento" (1974). Jo poezijoje yra dažnos meilės, mirties ir amžinybės temos, apgaubtos kiek fatalistiniu mąstymu, bet ir jautiamu vilties dvelkimu. Nobelio premijos paskyrimo protokole švedijos akademija, be kita ko, įrašė, kad "premią paskiriama už rašytojo kūrybinę poeziją, kuri, įleidus šaknis į tradicinę ispanų lyriką ir į dabarties raidą, nušviečia žmogaus situaciją visatoje ir šiandieninėje bendruomenėje".

Nors Aleixandre niekada nebuvo frankistinio režimo simpatiku, tačiau pilietiniam karui baigiantis, nepasitraukė iš Ispanijos. Nuo 1949 metų jis yra Ispanijos Akademijos narys.

LIETUVIŲ RASYTOJŲ DRAUGIJOS LITERATŪRINĖ PREMIJA UŽ POEZIJĄ

Lietuvių Rašytojų draugija Lietuvos nepriklausomybės 60-čiui paminėti skelbia 1,000 dol. literatūrinę premiją už poeziją šiomis sąlygomis.

1. Premiją gali gauti tik gyvas ir laisvajame pasaulyje gyvenęs poetas, kuris savo iškilia poetinė kūryba labiausiai gaivino, įkvėpė ir stiprino tautą vienu ar kitu metu nuo 1918 iki 1978.

2. Premijuotą poetą atranka Lietuvių rašytojų draugijos sudaryta speciali komisija.

3. Premija negali būti dalinama tarp dviejų poetų.

4. Premija turi būti paskirta iki 1978 sausio pabaigos ir negali būti nukeliama į vėlesnį laiką. Ji iškilmingai įteikiama Literatūros šventėje New Yorke Vasario 16-tos išvakarėse.

Literatūrinės premijos už poeziją mectenatas ir iniciatorius, Lietuvių rašytojų draugijai pa-

aukojęs 1,000 dol., yra Klemensas Galiūnas iš Santa Barbara, Calif.

"ATEITIES" JAUNIMO KONKURSA

Jau pernai "Ateities" jaunimo kūrybos konkursas pasižymėjo laimėtojų gausumu ir viena staigmena. Tokia staigmena buvo devyniolikmetės Jolantos Malerytės iš Izraelio pirmosios premijos laimėjimas už poeziją.

Šiemetiniame konkurse laimėtojai yra iš įvairių pasaulio kraštų: nuo Baltijos iki Brazilijos. Nauja staigmena — moksleivių poezijos pirmąją premiją laimi Loreta iš Lietuvos! 19-30 m. amžiaus grupėje dėl skirtingo žanro paskirtos dvi pirmosios premijos: Žilvilei Bilaišytei iš Evansono, — už laisvų eilių poeziją ir Jolantai Malerytei iš Izraelio — už rimotą poeziją. Kita naujiena — antrąją premiją už rašinių moksleivių grupėje laimėjo Robertas Saldys iš Sao Paulo, Brazilijos.

Premijos (viso 700 dolerių suma) bus įteiktos "Ateities" žurnalo vakare spalio 29 d., Chicagos Jaunimo centre.

VISI DONELAČIO RAŠTAI VIENOJE KNYGOJE

Pilną Kristijono Donelačio kūrybos naujos knygos Marcelijaus Martinaičio ir Sigito Gedos. Abu poetai yra bene patys kūrybingiausi jaunesniosios kartos gretose.

NAUJOS POETŲ KNYGOS

Juditos Vaičiūnaitės naujas eilėraščių rinkinys "Neužmirštuolių mėnės" šiomis dienomis išleistas "Vagos" Vilniuje. Rinkinys 120 pusl.

Kiek anksčiau taipgi šiemet išleistas naujos knygos Marcelijaus Martinaičio ir Sigito Gedos. Abu poetai yra bene patys kūrybingiausi jaunesniosios kartos gretose.

Marcelijaus Martinaičio naujas eilėraščių rinkinys pavadinamas "Kukučio baladės" (86 psl.). Knygą apjungia savotiškas visų eilėraščių herojus — Kukučis. Tai vis išnyrantis ir visokiame situacijoje pasirodantis neramuolis, kuris tam tikrais savo bruožais net galėtų giminuotis su Palangos Juze arba net su dar senesnių amžių Eulenspiegeliu. Tik Martinaitis savajam Kukučiui suteikia daugiau filosofinės gilumos šiandieninės aplinkos kontekste.

Sigito Gedos naujas rinkinys pavadinamas "Mėnulio žiedai" (142 psl.). Jame jaučiama lyg ir nauja kryptis Gedos lyrikos. Anksčiau poeto eilėraščiai buvo lyg ir panašūs į pasamoninius ir tirpstantčius Dailio peizažus ar lietuviškųjų laumų užkalbėjimus. "Mėnulio žieduose" poetas eilėraščių formoje ir frazėje labiau susikonkrečino. Skaitytojui ši kartą pagauna tiesiog klasi-

kinio sukirpimo posmai: Pa-vydzdžiai.

Nejau galvojai, kad esu grubus... Aš paprasčiausiai stoviu ant ribos Mislino šypsnio ir akies, nykios Nelaimes žemės varganos Sakytas. Tati mane sulauko Prie moteriškės arba mažo vaiko.

TAUTINIŲ ŠOKIŲ ŠVENTĖ FILME

Penktajai tautinių šokių šventei skirta kultūrinė vakaronė įvyks Jaunimo centro kavinėje, Chicagoje, ateinantį penktadienį (spalio mėn. 21 d.) 7 val. 30 min. vak. Pokalbio rėmuose bus parodytas ir šokių šventės filmas. Vakaronės moderatorius — Br. Juodelis.

— Pasipriešinimas tirionams yra paklusnumas Dievui.

Thomas Jefferson

— Energija tautoje panaši į syvus medyje: kyla iš apačios aukštyn. Woodrow Wilson

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

==

Daug sutapysite, pirkdami čia jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmadienį ketvirtadienį vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. — Prospect 6-8998

Kvietime įsigyti šias dvi įdomias knygas:

TRETIJI VAINIKAI

Lietuvių Poezijos Antologija, dalyvauja virš 50 autorių, kietais viršeliais \$6.00.

KARONA

Anatolijaus Kairo istorinė poema, trys istorinės dramos iš Mindaugo laikų, 316 pusl., iliustruota, kietais viršeliais \$6.50.

Užsakant abi knygas kartu \$10.00

Užsakyti:

DIALOGAS, 4304 W. 55th St., Chicago, Ill. 60632

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS, Nuomoja, Parduoda, Taiso Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas.

Phone — 581-4111
5616 S. Pulaski Rd., Chicago

Aldonos Kepalaitės koncertas

(Atkelta iš 2 pusl.)

Taip ir baigėsi dar viena muzikinė sekmadienio popietė New Yorke. Aldonos Kepalaitės rudens tvarkarašty jau buvo ir daugiau pažymėtinų įvykių, pvz. — solo rečitalis Square Hospital. Taip pat Musical Heritage Society plokštelių leidykla neseniai užkordavo ją ir jos kolegą pianistą Amiram Rigai, atliekančius Jacques Miller Rapsodiją dviem fortepijonais. Plokštelė išeis sausio mėnesį.

Kaip malonu jausti tikro menininko ranką ištisame solo rečitalyje. Kaip malonu liudyti to menininko augimą — metai po metų. Todėl dėkojame Aldonai Kepalaitė už jos atsidavimą muzikai — specifiskai fortepijono muzikai.

• MOTERY DIRVA, 1977 m. rugsėjo mėn. A. L. R. Katalikių moterų sąjungos dvimėnesinis

laikraštis. Redaktorė ir administratorė Mrs. Dalė Murray, 3005 N. 124th St., Brookfield, Wis. 53005. Metinė prenumerata 3 dol. Rašoma apie 37-tąjį Moterų sąjungos suvažiavimą, apie bolševikinius trėmimus, prisimenama laisvės kovotojų žygiai ir moterų žygis už Nijolės Sadūnaitės išlaisvinimą.

Supažinkite su

ONA

Rinkinys trumpų novelių anglų kalboje

Parašė

Vytautas BELIAJUS

Išleidiama ši rudenį

Novelės šioje knygoje yra pagrįstos tikrais įvykiais, kurie įvyko antrame dešimtmetyje Lietuvoje.

Visos novelės vaizduoja tų laikų lietuviškus ir žydiškus papročius, kurie yra beveik užmiršti.

Dauguma šių novelių tilpo laikraščiuose 1930-tais metais.

Užsakykite dabar kainuoja \$2.50, su persiuntimu. Vėliau bus brangiau.

Užsakymus siųskite dabar:

V. F. BELIAJUS,

P. O. Box 1226, Denver Colorado 80201

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES

Pardavimas ir Taisymas

2646 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

LADIES AND GENTLEMEN!

Hair formula JIB is Patented-Guaranteed in Switzerland and is Registered in USA, Canada, Europe. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, strengthening HAIR, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR. Using JIB you will never be BALD or GREY. 100% Guaranteed. Listed in Druglist, Red-Blue Book, Drug's Chemist Order STRAIGHT JIB LAB.: J & J, 2557 W. 69th St., 1640 W. 47th St., So. 50th Ave. & 14th St., Cicero, Ill., 1147 S. Ashland Ave., 2834 N. Milwaukee Ave., Chicago, Ill. JIB Medicine Liquid 8 oz. week supply — \$6.00. Money Order postpaid Send Today

JIB LABORATORY, 1437 So. 49th Ave., CICERO, ILL. 60650

1977-1978 EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

Paskutinė 1977 m. grupė išvyksta:

GRUODŽIO 21 d. — 2 savaitę (Leningradas, Vilnius, Ryga, Maskva) — \$999.00.

Registruokites iki lapkričio 15 d.

NAUJOS SKRAIDOS (CHARTERS) Į VILNIŲ SU PAN AMERICAN LĖKTUVAIS IS NEW YORKO išvyksta:

1978 m. vasario 5, 12, 19, 26 — \$669.00

kovo 5, 12, 19, 26 — \$716.00 — \$746.00

balandžio 2, 9, 16, 23 — \$746.00

TOLIMESNIŲ KELIONIŲ EIGA IR KAINOS 1978 METAMS BUS PASKELBTOS VĖLIAU.

Prie šių visų grupių galima jungtis iš VISŲ AMERIKOS ir KANADOS MIESTŲ su papildomu mokesčiu New York'e.

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P. O. Box 116

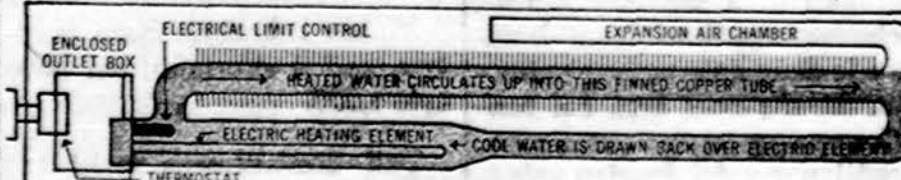
South Boston, Mass. 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Savininkė Aldona Adomoniene

Prices are based on double occupancy and are subject to changes and/or Government approval.

GYVENKITE ŠILTAI

Išdėkite antrus žieminius langus ir įsigykite geriausią nešiojamą karštą vandenį elektrinį "INTERTHERM" apšildymą.

Ji galite įjungti bet kuriam kambaryje. Vanduo yra hermetiškai uždarytas ir niekad nereikia papildyti. Termostatas yra įdėtas. Tyliai veikia. Pasiruoškite iš anksto visokiems netikėtumams.

KOSTAS BUTKUS

Skambint 778-2781 — Kalbėti angliskai tarp 8 v. r. ir 8 v. v.

Kalbėti lietuviškai tarp 8 ir 10 v. v.

Savanorio ir Kontražvalgybininko Atsiminimai

Tai Lietuvos žvalgybos ir kontražvalgybos paslaptys, kurias aprašo J. DEMERECKIS savo knygoje.

Kaina minkštais viršeliais \$4.00, kietais \$5.00

Gaunama —

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629

Perskaite "Drauga", duokite ji kitiems

AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS

Pažįstamų ir draugų grandinė ateitinių kongrese Clevelande.

Nuotr. Jono Kuprio

(Atkelta iš 6 pusl.)

malda buvo tikrai išklausa. Susigrūdė į takti, išvažiavom prie Lincoln Memorial. Atvykus, pirmą mintį buvo: jįsai toks didelis, čia reikia begalinės žmonių gausybės, o mes tikėjome sutraukti kokių du tūkstančius. Turėjom nemažai darbo, o žygio pradžia už pusvalandžio, tai nebuvo laiko spoksojimui. Užsidėjė ant rankovių žalius kaspinus, nes šiai dienai turėjom "marshall" darbą, išsiskirstėm. Vieni kėdes tvarkė, kiti žiniaraščius platino, o kiti autobusus pasitiko. Autobusų pasitikimas buvo sunkiausias darbas. Ilipus į autobusus su informacijom, pasitiko tokie išvargę, nemiegoję veidai, kad jų tikrai buvo gaila. Norėjai lova, o ne popieriaus gabalą pakisti. Bet visi išlipi, pasiskirstė plakatus ir nužygiavo prie kitų belaukiančių. Ir visi jau žinote, kas tenai vyko toliau, nes jeigu patys ir nedalyvavote, tai esate bent tris straipsnius apie tai skaitę spaudoje.

Aplamai ši žygio dalis pasisekė. Susilaukėm dvigubai daugiau žmonių negu tikėjome, neliukom skoloj, visi kalbėtojai atvyko ir labai palankiai kalbėjo. Ir įdomiausia, kad tik vienas žmogus pasimetė, bet žygio "hotline"

greitai viską sutvarkė. Po kalbų ir meninės programos visi pradėjo skirstytis, į autobusus lipi. Iki šiol demonstracijos praėjo tvarkingai ir kukliai, bet, žinant Amerikos spaudą, daug kas murejo, kad šitaip mes mažai dėmesio atkreipsim. Ir iš tų murejimų kilo mintis to garsiojo "nuėjimo" ir sovietų ambasada. Kieveno raportas nuo nors skiriasi, tai sunku žinoti, kaip iš tikrųjų pavyko. Pabaltiečių jaunimas buvo labai vieningas, Washingtono policininkas buvo labai rmta. Kai kurie turbūt pirmą kartą pajuto lietuvių kalbos reikšmingumą. Išsivaizduokite du lietuvius studentus, lietuviškai besitariančius apie tolimesnę eisenos programą, o Washingtono policininkas jaučia, kad jie ką nors čia svarbaus planuoja. Policininkas klausia, bet jam kalba nesuprantama. Ar jie planuoja bėgti, ar stovėti? Rėkti ar tylėti?

Su tokiu finalu ir pasibaigė demonstracijos. Prieš baigiant, reikia dar kartą visiems padėkoti. Be rengėjų nebūtų buvę tvarkingo žygio, be aukotojų nebūtų buvę didelio žygio, o be dalyvių nebūtų buvę sėkmingo žygio, tad visiems ačiū, ačiū, ačiū...

Ofelija

REDAGUOJA OFELIJA BARSKĖTYTĖ, 6640 S. TALMAN AVE., CHICAGO, IL 60629; TELEF. (312) 476-1974

NAUJA REDAKTORĖ KVIČIA TALKON

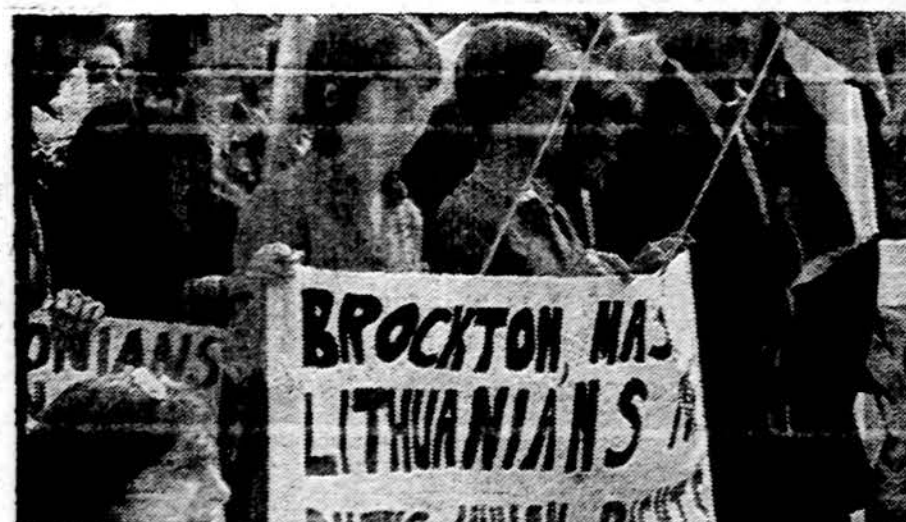
Mielie kolegos ir kolegės!

Su rudeniu prasideda ir nauji mokslo metai, nauja organizacijų veikla, nauji darbai. Šiais metais ir "Akademinės prošvaistės" pradeda darbą rudenį su tam tikrais naujais. Dėl mokslinių išpareigojimų Saulius Kuprys pasitraukia iš "Akademinės prošvaistės" redaktoriaus kėdės. Jam tenka pasakyti tikrai didelį ačiū už toki įdomų ir gerai atliktą, nors labai trumpą studentų puslapio redagavimą. Kartu linkėjimai ateities darbui!

Kaip nauja redaktorė, kreipiuosi į jus visus — jaunus, senus ir vidutinius skaitytojus. "Akademinės prošvaistės" nenori pasidaryti vienos kurios organizacijos, vieno miesto ar vieno amžiaus

grupės skyrius. Tačiau, patenkinti visus, reikia ir visų pagalbos. Prašau siųsti nuotraukas, informacijas, aprašymus ir pranešimus apie savo vietinių organizacijų, universitetinių klubų ir miestų veiklą. "Draugo" dienraštis gauna nemažai skaitytojų, tad pasinaudokite jo puslapiu, pranešdami apie buvusią, vykstančią arba einančią studentiškąją veiklą. Aš nepažįstu po lietuvių studentų kiekvieną lietuvišką koloniją, tai man jus pasiekti yra sunkiau. Bet su manimi susisiekti reikia tik rašyti viršuje duotu adresu. Laukiu talkos ir malonaus kolegiško bendradarbiavimo.

Ofelija Barskėtytė

Trys veidai iš Brocktono, atrodo, gana patenkinti žygiu... Nuotr. L. Meilau

ŽYGIO WASHINGTONAN PASISEKIMAS DALYVĖS AKIMIS

Visai netikėtai man teko būti Washingtono įvykusiame pabaltiečių žygyje. Nors seniai jau girdėjau apie tą žygį, kažkodėl man niekad neįstrigo mintis ten važiuoti: tolma kelionė, nebuvau organizaciniame komitete ir daug apie tą žygį nežinojau. Savaitę prieš žygį, kai pasitalkė mašina su dar viena vieta, pradėjau spaudž daugiau apie tą žygį skaityti, tada atkrito visi mano pasiteisinimai nevažiuoti.

Kelionė su mašina smagiai praėjo — galėjau pasigrožėti gamta ir tuo pačiu galėjau pamiegoti.

Šeštadienio rytą, rugsėjo 24 d., nurykome anksčiau prie Lincoln Memorial. Iš pradžių dar nieko tenai nebuvo. Po kiek laiko atvyko ir kai kurie žygio dalyviai autobusais iš įvairių miestų. Kai kurie žmonės išlipo plakatais "apsiginklavo", dėdami marškinius su užrašais "Baltic Human Rights Rally, September 24, 1977, Lincoln Memorial". Kiti atrodė gana nuvarę po ilgos kelionės o turėjo greit susiorientuoti. Skersai gatvės nuo Lincoln Memorial žygio rengėjai jau ruošėsi — sustatė garsiakalbius ir kėdes prelegentams. Kiti buvo pasirengę

sutikti autobusus. Kadangi aš pažinojau daug lietuvių, galiausiai pasakyti, kad jų buvo daug: bet to negalėjau pasakyti apie latvius ir estus.

Vėliau laikraštyje buvo parašyta, kad iš viso mūsų ten buvo apie 4,000.

Pati demonstracija tęsėsi tris valandas. Prelegentų buvo nemažai — Amerikos politikų, iš Sovietijos išvykusių disidentų, neseniai išvykusių iš Lietuvos ir iš Rusijos. Jų kalbos buvo dažnai plojimais nutrauktos, kai klausytojams kas nors patiko jų kalbose. Po oficialių kalbų lietuvių tautinių šokių grupė "Aušrinė" iš Philadelphiajos gražiai pašoko, o tada latviai dainavo.

Dalis demonstracijos dalyvių nužygiavo su plakatais ir vėliavomis prie sovietų ambasados, tikėdamiesi susilaukti didesnio dėmesio. Pasirodo, šio žygio dalelė susilaukė kaip tik daugiausia dėmesio spaudos, daugiau negu demonstracijos prie Lincoln Memorial. Tačiau policija neleido pabaltiečiams prieiti prie pat

ambasados. Per radijo stotis buvo dažnai pranešama apie šią, galima sakyti, spontanišką demonstraciją netoli rusų ambasados.

Tą vakarą buvo ir susipažinimo šokiai. Vakaras visai smagiai praėjo — muzika buvo linksma, ir jaunimas, patenkintas atliktais ilgos žygio dienos darbais, susipažino vieni su kitais, kalbėjo, šoko, dalinosi išpučiais.

Aš nebuvau pirmą, nei vienintelę žygio dalyvę, rašanti savo išpučius apie žygį. Fotografai yra įamžinę savo fotografijomis kur kas įdomesnius vaizdus negu man pačiai teko pamatyti. Tačiau manau visiems dalyviams ir žiūrovams širdyje liko panašus pasitenkinimas, atlikus tokį žygį. Ne kiekvieną dieną išėjusios pabaltiečiai susirenka Washingtono ir pasirodo sotiškos laikraštines bei žinios. Jei bent keli politikai ir JAV piliečiai dabar sužinojo apie šį andienę Pabaltiečių kraštų suaukiją, tai žygio tikslas pasiektas.

Ramunė Kubiliūtė

PABALTIEČIŲ ŽYGIS SOSTINĖS DIRBUSIOS AKIMIS

Yra buvę daug rašyta ir daug sakyta apie Pabaltiečių žygį už Žmogaus Teises, tai kodėl dar vienas rašinys? Vien žodinio atsakymo neturiu, tik jaučiu, kad žygis vienas iš mums svarbiausių įvykių šiais metais, ir kad jis negali būti lengvai pamirštas. Šiame rašinyje nevardinsiu pavardžių arba laipsnių, nes jau daug

kur tai yra buvę kada yra. Čia noriu jus supažindinti daugiau su tais įvykiais, kurie vyko daug kartų "už senos". Bet be jų neįsakyčiau neturiu, tik jaučiu, kad žygis vienas iš mums svarbiausių įvykių šiais metais, ir kad jis negali būti lengvai pamirštas. Šiame rašinyje nevardinsiu pavardžių arba laipsnių, nes jau daug

Ar galite tikėti, kad ir jūs buvote toje masėje prieš trejetą savaičių? Nuotr. L. Meilau

Tautinių šokių grupė "Aušrinė" iš Philadelphiajos mergaitės šoka kepurinę prie Lincoln paminklo Washingtono pabaltiečių žygio metu. Nuotr. L. Meilau

TRUMPOS BANGOS

VESTUVIŲ KUPINA VASARA

Ši vasara tikrai pasižymėjo lietuviškų vestuvių gausumu. Sveikinam naujas poras: Lidią ir Mindaugą Griauzdes, Vidą ir Laimą Jonušus, Liną ir Rimą Kuliavas, Rasą ir Alvydą Narbutaičius, Audronę ir Liną Peškius, Emiliją ir Romą Sakadolskius, Ugnelę ir Algį Šilėnus ir visus kitus ir kitas, kurių čia neminėjome.

TAUPYKIME KONGRESUI

Pradėkite taupyti pinigų jau dabar! Jaunimo Kongresas vyks 1979 m. liepos 11-28 dienomis Europoje.

STUDENTŲ ATTEITININKŲ SUVAŽIAVIMAS

SAS suvažiavimas vyks spalio 28-30 dienomis Chicagoje. Visi studentai ateitininkai kviečiami.

AČIŲ DEMONSTRACIJOS RENGĖJAMS

Širdingas ačiū visiems pabaltiečių demonstracijų ruošėjams, ypač Viktorui Nakui, už suruošimą sėkmingo žygio Washingtono.

DANGUOLĖS PARODA TORONTE

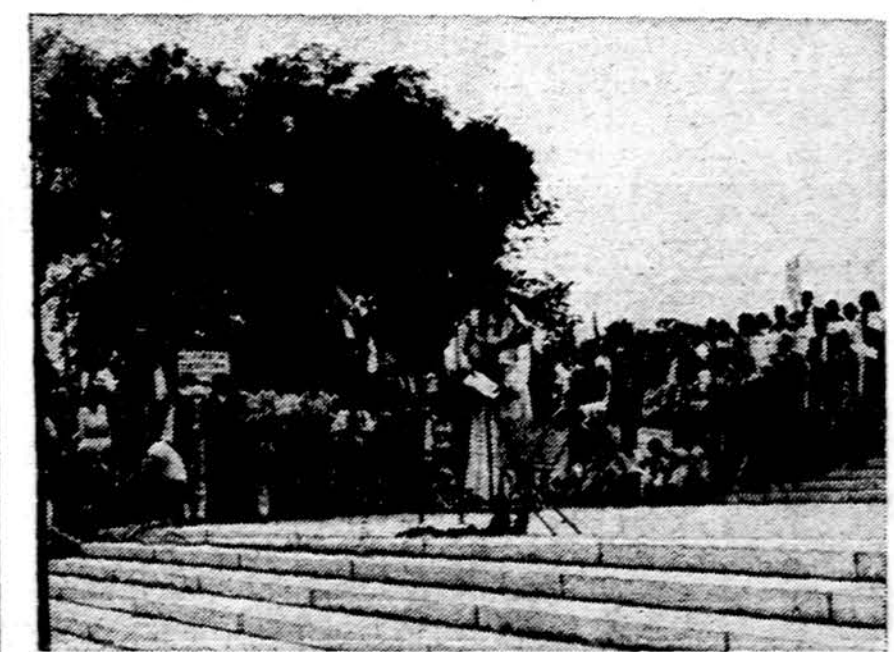
Danguolė Stončiūtė-Kuolienė ruošia savo dailės parodą spalio 22-23 d. Toronte.

"ATEITIES" ŽURNALO PREMIJOS

"Ateities" žurnalo vakare, kuris įvyks spalio 29 d. Jaunimo centre, Chicagoje, bus įteiktos žurnalo premijos jaunimo rašytojams ir fotografams.

Abraham Lincoln žveigia į pabaltiečių žmogaus teisių žygį Washingtono. Nuotr. V. Maželis

Latvių dainininkė Rūta Svilpe dainuoja pabaltiečių žygio Washingtono kultūrinėje programoje. Nuotr. L. Meilau

viamis ir estams į talką, buvo tuojau pat pamatyta, kad šitoks metodas yra labai neapibrėžtas. Tad ir įvyko "valdžios" pasikeitimai. Buvo sudarytas vyriausias komitetas Detroite, įtraukiant po vieną lietuvių, latvių ir estų atstovą, o jiems talkininkauti buvo sudarytas darbo komitetas iš vietinio Detroito jaunimo. Lietuvių lėšų telkimo komitetas buvo sudarytas Chicagoje, ir jis rinko tik lietuvių aukas, nes latviai ir estai rinko atskirai.

Su tokiais pagrindais pasiskirstymais darbas buvo pradėtas. Jau vasara buvo čia pat, ir iki demonstracijų liko tik trys mėnesiai. Tai buvo negalima nė minutės ilsėtis. Supažindinus visuomenę ir organizacijas su žygio idėja, buvo tikrai džiugu matyti ir girdėti vis teigiamus atsakymus. Tad ir ta vasara greitai prabėgo. Laiškų rašinėjimas, aukų rinkimas, lietuvių kolonijų lankymas ir jų tautos organizavimas visus prirėšo. Kartais atrodė, kad liežuvis tikrai patys užsiklijos arba visi pirštai nukris nuo ženkliukų laizymo ir rašomosios mašinėlės barškimo. Bet kai pastangos pradėjo rezultatus rodyti, ūpas vis pagerėjo. Vasaros gale darbas pasidarė dar daugiau įtemptas. Kai egzokutyvinio komiteto pirmininkas, Viktoras Nakas, persikėlė studijoms į Washingtoną, darbo kryptis irgi pasuko į tą pusę. Buvo pradėti senatorių ir kongresmanų lankymai, pasikalbėjimai su įvairių įstaigų pareigūnais ir t.t. Kiekvienam didesniai mieste organizavosi autobusai ir mašinų karavanai. Šiuo laikotarpiu darbas buvo labai galva varginantis, nes iki paskutinės minutės kai kuriuos programos punktus nebuvo galima patvirtinti. Daug

iš nekantrumo negalėjome nusėdėti, nors ausis vos prie telefono triubelės tą savaitę neprilipo.

Ir pagaliau ketvirtadienį prieš demonstraciją aš su kai kuriais kitais žygio darbuotojais atsiradom Washingtono. Mes niekad nebuvom buvę Washingtono, tai galite įsivaizduoti, koks išpuolis užtelėjo, kai rytmečio saulėje pamatėme Baltuosius Rūmus ir Washingtono paminklą. Visi valandai pamiršome, kad atvykome į Washingtoną rimtam darbui. Prisipažinę prie juodos tvoros su paruoštais aparatais, norėjome pamatyti kokią nors išmėnybę, išsėmę iš Baltųjų Rūmų. Kad nors būtume pamatę!

Bet tikslas mūsų ankstyvo atvykimo į Washingtoną buvo priėmimas Kongreso Rayburn pastate. Kongreso nariai J. Blanchard ir M. Fenwick suruošė priėmimą, į kurį buvo kviešti žygio organizatoriai, įvairūs pabaltiečių organizacijų vadai, senatoriai ir kongresmanai. Buvo įdomu "trintis pečiais" su Washingtono pareigūnais ir kartu pagaliau sukurti tą asmenį, su kuriuo buvau praleidęs daug valandų, besitardamas telefonu. Priėmimas buvo sėkmingas. Dabar neprisimenu tikslaus skaičiaus, bet buvo kalbama, kad atsilankė apie dešimt kongresmanų ir du senatoriai. Tai gal ir neatrodo didelis skaičius, bet reikia taigi pridėti, kad beveik vis tie, kurie negalėjo dalyvauti, atėmė savo atstovą. Man teko su kai kuriais iš jų kalbėti ir susidariau gerą įspūdį. Visi buvo nors truputį susipažinę su pabaltiečių kraštais ir kruopščiai mūsų klausinėjo, norėdami sužinoti, kokie yra mūsų pageidavimai bei norai. Penktadienį daug kas praleido įvairiose Washingtono dalyse, bedalindami informacijas apie žygį. Būrelis tai atliko ir prie sovietų ambasados. Man vienas studentas pasakojo, kad jų niekas netrukė ir į juos daug dėmesio nekreipė, kol prie vartų neprivažiavo didelis "limousine". Studentai buvo tuojau išprašyti į gatvės kitą pusę, o iš mašinos išlipo Gromyko. Ar nebūtų buvę idomu pamatyti jo reakciją į žygį? Būtų jam į ranką išpaudęs kas nors informaciją apie žygį?

Ir pagaliau atėjo ta ilga laukta data — šeštadienis, rugsėjo 24 d. Diena pasitalkė tikrai graži ir šilta — tai nors viena mūsų kalbėjo, ruošėsi važiuoti. O mes

(Nukelta į 5 pusl.)

"Trikampis" iš Chicago atlieka programą Ateitininkijos kongrese, Clevelande: Linas Rinkus, Vida Kazlauskaitė ir Vitas Underys. Nuotr. Jono Kuprio

Nuvažiavo "Viespataitė" iš Chicago į studentų stovyklą ir "gavo" tūkštą iš Bostono, o ateitininkų kongrese įdėjo jau geri draugai. Nuotr. Jono Kuprio